

RAPPORT OM FRIMURERIET

En familieoverensstemmelse bør forbli innenfor familien og ikke legges frem til offentlig beskuelse. Når jeg allikevel velger å legge ut "Arvetvisten" til åpent innsyn, er årsaken det store antall frimurere og andre som på urettmessig måte har satt begge mine to advokater ut av spill, så vel i byretten som i lagmannsretten. Jeg er gjort rettsløs. Jeg har ikke hatt mulighet til å få en rettferdig dom slik som rettssamfunnet garanterer meg. Dette kan hende hvem som helst dersom jeg bidrar til å holde det hemmelig.

Frimureres samhold og deres arbeidsmetoder innenfor rettsvesenet har offentlighetens interesse. Jeg har derfor valgt å beskrive det jeg har opplevd.

Det er et ubetinget krav at en rettsak skal styres etter loven og ikke avgjøres av mektige menn i frimurerlosjen. Jeg kan derfor ikke sterkt nok fremheve at disse menn må fjernes fra rettsvesenet og fra politiet slik at rettsikkerheten i landet kan gjenopprettes. Det er for å bidra til å fremme en slik løsning jeg er villig til å ta den belastningen det er å skrive og utgi denne beretning.

1. ARVETVISTEN

I 1960 kjøpte jeg en borettsleilighet til mor. Det betyr at den må eies av den som bor der. Alle som var berørt av saken syntes det var greit at jeg betalte innskuddet på 23 000 kroner alene. Jeg betalte deretter 200 kroner hver måned til husleie, foruten min andel av utgiftene til mors underhold. Innbetalingen skulle ikke øke mine brødres arv når den tid kom. Vi laget en muntlig avtale innenfor familien som sa at leiligheten tilhørte meg.

Mor døde i desember, 9 år senere. En av arvingene kom til begravelsen med et skjea som heter "overtakelse av arv og gjeld". Han hadde bare ett eksemplar. Vi arvinger skrev under på at vi ikke hadde behov for skifterettens behandling, fordi vi var enige om hvordan vi skulle dele det mor hadde etterlatt seg. Arvingen som hadde tatt med skjemaet ville kjøpe leiligheten av meg. Vi avtalte at prisen skulle være lovlig takst fastsatt av offentlig takstmann, slik som reglene for salg var den gang.

Jeg takket for at arveoppkjøret var gått så greit. Arvingen som ville kjøpe leiligheten påtok seg å oppbevare mors sølvtøy som hadde en verdi av 5 000 kroner. Det forbauset meg at han dro av gårde med de to plastposene uten å

ette opp sølvet i vårt nærvær.

Taksten ble på 67 600 kroner. Det hastet med å gjøre leiligheten klar til innflytting, men penger kom ikke. Det gikk et halvt år. Først i juni måned fortalte arvingen at han ikke ville betale takstbeløpet. Han ville ha en advokat til å se om det var riktig at jeg skulle ha så mange penger. Vi avtalte å møtes for å fordele det som var igjen etter mor, men arvingen ville ikke levere fra seg sølvtøyet. Han hadde lagt ut 953 kroner for dødsboet og var usikker på om han ville få tilbake pengene, sa han.

Jeg skrev til ham og ba ham fortelle oss hva han ønsket.

"Hvis du vil overta leilighetene må du si hvordan du har tenkt å betale. I kjøpesummen kan du trekke fra det du har lagt ut", skrev jeg.

Han besvarte aldri brevet.

Jeg oppdaget at han hadde tatt ut penger på dødsboets bankkonto uten å ha fullmakt til det. Det var noen mindre private uttak på kontoen. Det viste seg senere at han etter å ha fått arvingenes underskrifter på skjemaet som heter *"overtakelse av arv og gjeld"*, hadde ført seg selv opp som dødsboets fullmektig. Det fremgår av selve dokumentet at tilføyelsen var gjort etter at alle tre arvingene hadde undertegnet skjemaet. En slik forfalskning belønnes med opptil 5 års fengsel etter straffeloven.

Med det forfalskede dokumentet gikk han til skifteretten hvor han fikk utstedt et ekte offentlig dokument, en skifteattest. Med skifteattesten gikk han til banken hvor han fikk disponere dødsboets bankkonto på 8 000 kroner. Å skaffe seg et ekte offentlig dokument ved hjelp av et som er forfalsket, straffes med opptil 8 års fengsel, dersom hensikten er å ha fordel av det.

Med skifteattesten kunne han overføre leiligheten til seg uten å betale for den. Det kunne ikke være tvil. Arvingen forberedte seg på, urettmessig å tilvende seg både mors sølvtøy og leiligheten

Advokaten, som var arvingens beste venn og forøvrig en venn av familien presenterte seg som megler. Han ville skape *"fred mellom partene"*, skrev han. Han ba om å få tilsendt det jeg hadde av bevismidler angående leiligheten. Da *"meglingen"* ikke førte frem presenterte han seg som arvingens advokat hvilket han vel hadde vært hele tiden. Både arvingen og advokaten tilhørte frimuereriet. De var medlemmer av St. Johanneslogen St. Magnus i Fredriktad, hvor de hadde henholdsvis X og IX grad. Advokaten opptrådte arrogant og provoserende. Denne arroganse var et omslag, den var ikke sprunget ut av vårt mangeårige vennskap. Jeg ba ham å trekke seg som advokat fordi han først hadde opptrådt som megler.

På et rettsmøte i september forsøkte advokaten å få dommeren til å

fastsette en lavere takst for leiligheten Det førte ikke frem bl. a. fordi salg mellom familimedlemmer ikke var underlagt priskontroll, men også fordi dommeren ikke kunne påta seg å være takstmann. Mitt tilbud gjaldt salg til takst. Nå, når saken var brakt inn for retten, falt tilbudet bort. Å selge under takst ville bringe tap. Jeg besluttet å beholde leiligheten selv for med tiden å overføre den til min datter.

I desember var det rettslige oppgjøret i gang. Advokaten krevde nå i en stevning til retten at leiligheten skulle bli utlagt som arv. Såvel advokaten som hans klient kjente til den muntlige avtalen. De måtte vite at det her ikke var snakk om arv, men om tilbakeføring av leiligheten til meg.

Arvingen, min motpart, hadde deltatt i de forhandlingene som førte frem til den muntlige avtalen. Advokaten var tilstede ved mors 75 års dag, som ble feiret hjemme hos meg. Her fortalte jeg ham i mors nærvær, om kjøpet av leiligheten og avtalen som sa at leiligheten skulle falle tilbake til meg når mor ikke lenger hadde bruk for den. Både advokaten og hans klient, min motpart, hadde førstehånds kjennskap til den muntlige avtalen. De førte begge sak mot bedre vitende. De avga falsk vitnemål i retten ved å fortie det kjennskap de hadde til avtalen.

Dersom motparten skulle få medhold, og bli tilkjent en tredje del av leilighetens verdi, som arv, ca. 22 000 kroner, ville advokathonorar og tapt husleie under rettsakens gang overstige dette beløp. Hvis han så ønsket å overta leiligheten måtte han løse ut de to øvrige arvingene Det var derfor neppe av økonomiske grunner herrene foretrakk rettsoppgjør fremfor å betale takst summen som var en meget gunstig pris.

Motpartens advokat stevnet meg for retten og krevde at leiligheten skulle fordeles som arv. Jeg svarte på stevningen med et prosesskrift hvor jeg krevde at leiligheten skulle overføres til meg.. På vårt første møte i retten oppdaget dommeren at dette ikke var riktig fremgangsmåte.

Regelen er at leiligheten skal fordeles som arv. Dommeren fant ut at det var jeg som måtte stevne motparten for å få leiligheten overført til meg. Motpartens advokat tok en penn, strøk ordet prosesskrift og rettet det til stevning. Dokumentet som het stevning rettet han til prosesskrift. Siden min underskrift allerede satt på dette dokument var jeg gjort til angriper i saken. Det het senere at jeg hadde brakt saken inn for retten. Det var uheldig for meg i ettertid og det avskar meg muligheten av å løse saken utenfor rettssystemet.

Til å føre saken for meg i Fredrikstad byrett engasjerte jeg en Oslo-advokat. Det var et misstak. Han ville ikke fremsette påstanden om at motparten førte sak mot bedre vitende. Etter rettsforhandlingene så jeg at han bar ring. Han

erkjente at han var frimurer. Jeg tror årsaken til hans unnløstelse var at han ikke ville gå imot en frimurerbroder. Jeg spurte ham etter hovedforhandlingen:

"Hvorfor støttet du meg ikke da jeg påstod at motparten førte sak mot bedre vitende?"

"Jeg må innrømme at jeg forsto ikke saken riktig før vi sto i retten. Da var det for sent å forandre på noe," svarte han. Han fikk 17 000 kroner for sitt arbeide.

Før mor døde insisterte hun på at vi skulle bekrefte den muntlige avtalen skriftlig. Dette syntes jeg var unødvendig. Jeg svarte :

"Han er jo frimurer. De er verdens ærligste mennesker". Mor ga seg ikke. Jeg fant et stykke papir og skrev *"Bekreftelse på muntlig avtale"*, og den tilhørende tekst, hvoretter vi begge undertegnet. Mye kunne vært spart om tvisten hadde vært innom forliksrådet før den gikk til retten. Jeg forstår det slik at fremmøte i forliksråd ikke praktiseres i Fredrikstad.

Byrettsdommeren skrev i dommen at han la *"Bekreftelse på muntlig avtale"* til grunn for sin dom, imidlertid endret han på dokumentets ordlyd og tilkjente meg takstverdien ved tidspunktet for *"dødsfallet"*, som var **67 600 kroner**. I det dokument han påsto å ha lagt til grunn het det imidlertid *"Takst på salgstidspunktet"*. I løpet av de to og et halvt år som var gått hadde taksten steget betydelig. To måneder etter at dommen ville blitt rettskraftig ble taksten fastsatt til **174 000 kroner**. Ved å fravike tidsangivelsen på det dokument han la til grunn for dommen, ga dommeren en gevinst på differansen mellom disse beløp, **110 400 kroner**, til min motpart. Dersom jeg godtok dommen ville det ikke være mulig å kjøpe leilighet til min datter for salgssummen.

Kameraderi?

At noen er kamerater og hjelper hverandre vet vi. Her var det imidlertid et samspill mellom mennesker som ikke kjente hverandre. Så vel min advokat som byrettsdommeren kom fra en annen by og tilhørte en annen krets enn min motpart og hans advokat. De kjente hverandre ikke. Tross det var det åpenbart en forbindelse og et samarbeide.

Jeg fikk tak i en matrikkel, en medlemsliste over landets frimurere. Her fant jeg at byrettsjustitiarius, leder av byretten i Fredrikstad. Han tilhørte den lokale frimurerlosje hvor også min motpart og hans advokat var medlemmer. Min egen advokat sto ikke i matrikkelen, men han hadde gullring på høyre langfinger og erkjente at han var frimurer. Det finnes altså frimurere som ikke

står i matrikkelen.

Byrettsjustitarius

Jeg oppdaget at byrettens ansvarlige leder, byrettjustitarius, (et navn som burde avtvinge respekt), var frimurer med X grad, og medlem av den lokale losje og personlig venn med de øvrige deltagere fra losjen. Jeg hadde ingen vanskeligheter med å følge korrupsjonens gang, men jeg visste ikke hvor høyt opp i systemet den gikk. Derfor begynte jeg å sende korrespondansen privat hjem til byrettsjustitarius. Han bodde på Kråkerøy, i nabokommunen til Fredrikstad. Det bragte ingen forandring. Brevene gikk videre til skifteretten, men nå hadde jeg visshet for at rettens leder hadde kjennslap til de uregelmessigheter som var i gang. Det førte til at staten ved skifteretten kunne gjøres ansvarlig de tap jeg var blitt påført

Anken til lagmannsrett

På grunn av dommerens uriktige gjengivelse av "Bekreftelsen" og det betydelige beløp på **110 400 kroner** som ville falle i motpartens hender dersom jeg godtok dommen, var det nødvendig å anke til lagmannsrett. Jeg var på reise i USA på denne tid. I mitt fravær hadde min advokat telefonkontakt med min kone hvor han på det sterkeste anbefalte oss å godta dommen. Han gjentok dette i et brev til meg den 4. mai 1982 hvor han skrev:

"...Som jeg nevnte for Dem i telefonen, vil jeg ikke anbefale anke. Det er jo en mulighet for at motparten vil anke dommen. Jeg ville imidlertid anbefale Erik Rudstrøm å ikke anke dommen. Dersom de tilsendte dokumenter kommer Erik Rudstrøm i hende, ber jeg Dem anmode Erik Rudstrøm om å tilskrive meg og bekrefte at han vedtar dommen."

Da jeg kom i kontakt med advokaten over telefon fra USA, ville han først ikke gjennomføre anken. Jeg måtte presse ham:

"Hvis du ikke vil gjennomføre en anke så gjør jeg det telegrafisk herfra, derfor må jeg ha ditt svar!" Omsider svarte han:

"Jeg skal anke, men jeg gjør det meget mot min vilje."

Da jeg kom hjem skulle anken bekreftes. Advokaten sa at han ikke hadde tid til å skrive ankedokumentet. Han ba meg å skrive det selv. Jeg skrev og underteknet ankedokumentet selv. Jeg valgte ny advokat. Min tidligere advokat ba om å få vite navnet på den nye advokaten, fordi det var skikk og bruk, sa

han, at saksdok-
tidspunkt hadd
oppførsel. I dag
krævet om aldr
frimureradvoka
motparts intere
brøt han heller

En kv
unnå frimurer
til stillingen so
på den tid. Ett
frimurervenner
frimurerne satt

Frimurerb

Innenfor vår k
gikk videre til
venn, la oss ka
kvinnelige adv
Han tilhørte o
de norske frim
Arbeidsgiver-f
utvalget. En p
Nå, som pensj
for de norske
nye advokat k
skulle melde s

Min kvinnelig
oppjaget og o
hadde fått be
motpart og ha
og hun sa:

*"Min klient si
også enig i?"*

"Det er jeg en

han, at saksdokumentene ble overlevert direkte mellom advokatene. På dette tidspunkt hadde jeg ingen forutsetninger for å forstå advokatens underlige oppførsel. I dag vet jeg at det dreide seg om et av frimureriets grunnelementer, kravet om aldri å gå imot en broder. Dette krav er åpenbart så sterkt at min frimureradvokat valgte å begå utroskapi mot meg i den hensikt å ivareta min motparts interesser. Ved å la meg skrive ut og undertegne ankedokumentet, brøt han heller ikke dette krav da saken ble anket.

En kvinnelig advokat tok saken for meg. Jeg valgte en kvinne for å unngå frimurere. Det var et uheldig valg. Jeg kjente ikke til at hun var kandidat til stillingen som justisminister i en av de mange skiftende regjeringer vi hadde på den tid. Etter det jeg vet i dag og som jeg har fått bekreftet av en av mine frimurervenner, ville hun ha små sjanser til å bli justisminister dersom frimurerne satte seg imot.

Frimurerbroderen

Innenfor vår krets ble det snakket om arvetvisten. Endel av det som ble sagt gikk videre til meg. Jeg fikk høre at min motpart skulle ha uttalt, at når hans venn, la oss kalle ham herr X, kom hjem fra Spania skulle han *"ta seg av min kvinnelige advokat"*. I matrikkelen fant jeg herr X oppført med den X grad. Han tilhørte de innflytelsesrike, han hadde fungert som ordførende mester for de norske frimurere i Spania, han var tidligere industrimann og medlem av Arbeidsgiver-foreningen. hvor han i flere år hadde sittet i lønnsforhandlingsutvalget. En periode var han varamann til Stortinget for Kristelig Folkeparti. Nå, som pensjonist, var han mest kjent for de vakre gudstjenestene han holdt for de norske i Spania. Fra en venn i Spania fikk jeg brev som fortalte at *"min nye advokat hadde motpartens beste venn som klient"*. Jeg ventet at herr X skulle melde seg på en eller annen måte.

Min kvinnelige advokat kom på telefonen en kvell ved 19-tiden. Hun virket oppjaget og ordla seg på en suggererende, nesten bydende måte. Hun sa hun hadde fått besøk av en tidligere klient som hadde deltatt i et møte med min motpart og hans advokat. Der hadde de diskutert muligheten av å inngå forlik, og hun sa:

"Min klient sier at en familiesak skal ikke avgjøres i retten. Det er vel De også enig i?"

"Det er jeg enig i, det er ikke jeg som har gått til retten med dette."

"Jeg foreslår at vi inngår et forlik her nå straks, så jeg kan sende det til motpartens advokat allerede i kveld."

I forfjamselsen over hennes plutselige initiativ slapp jeg telefonrøret. Nå, da hennes stemme var borte, kom jeg til meg selv. Etter et par minutters tenkepause svarte jeg at det var urimelig av henne å foreslå at en sak som hadde vart i tre år plutselig skulle avgjøres på tre minutter over telefonen. Jeg ba om at hun skrev ned forlikforslaget slik hun hadde tenkt seg det, men at hun sendte det til meg samme kveld i stedet for til min motparts advokat.

Forslaget kom i posten neste dag. Jeg avviste det og påla henne skriftlig ikke å innlate seg på forhandlinger uten at jeg var tilstede. Hun skrev tilbake at hun ikke ville innlede forhandlinger uten etter beskjed fra meg.

Det var viktig å få greie på hvem denne klienten var, hun hadde ikke sagt noe navn. Jeg ba derfor om å få komme i kontakt med ham og antydte muligheten av å bruke ham som mellommann. Han opptrådte foreløpig anonymt, hvilket vel var vanlig i slike tilfeller. Min kvinnelige advokat oppga heller ikke umiddelbart hans navn. Hun skrev til ham for å spørre om han tillot at hun oppga navnet. Det viste seg at det var virkelig motpartens frimurer broder herr X som hadde oppsøkt min advokat bak min rygg. Herr X kom på telefonen. Han snakket lett og utvungent og mente vi burde kunne komme frem til en minnelig ordning. Etter en masse hyggelig oppmykende snakk (god forhandlingstaktikk), spurte jeg om han kjente saken, om han hadde sett noen av dokumentene. Det hadde han ikke.

"Hvis det skal tjene noen hensikt å møtes, må De kjenne litt til saken", sa jeg "Jeg foreslår at De først får noen dokumenter til gjennomlesing, så snakker vi sammen senere."

Herr X fikk kopi av det forfalskede dokument: *"Overtakelse av arv og gjeld"* og skifteattesten motparten urettmessig hadde skaffet seg, samt kontoutskrifter fra banken som viste at han hadde misbrukt skifteattesten. Fra venner har jeg fått vite at en frimurer som dømmes til mer enn et halvt års fengsel kan utelukkes fra Ordenen. Jeg trodde derfor herr X ville gå inn for å få motparten til å trekke saken.

Herr X hadde sterke reaksjoner da jeg igjen hadde ham på telefonen. Han var opprørt, kunne nesten ikke snakke, han var grøtete i stemmen. Han sa han måtte ha kontakt med min advokat straks hun kom fra ferie. Vårt møte måtte utstå til etter 25. august. Hovedforhandlingene var fastsatt til 30. august. Tross skriftlig instruksjon hadde min kvinnelige advokat allikevel et møte med herr X

uten mitt nærvær. Jeg visste det og skrev til henne. Hun bekreftet at møtet hadde funnet sted. Hun svarte:

"Forlik var blitt nevnt, men at det på grunn av tidsaspektet ikke lenger var aktuelt å forhandle om forlik".

Forlik allikevel

Da hovedforhandlingene i lagmannsretten var ferdig og dommeren spurte om det var muligheter for å inngå forlik, reiste min kvinnelige advokat seg og fremsa et fullt gjennomarbeidet forlikforslag. Motparten og hans advokat kjente åpenbart til forslaget. De godtok det straks. For meg var dette nytt. Det minnet om det forslaget jeg tidligere hadde avvist. Jeg visste ikke hva et rettsforlik var, så jeg svarte at jeg ikke var uvillig til å se på forslaget, til det burde jeg ha et par dager.

"Nei," sa min kvinnelige advokat, "dette må avgjøre her, nå straks. Dommerne står der og venter på svar". Jeg svarte at da kan det ikke bli noe forlik.

Hun presset meg imidlertid til å godta det. Hvordan kunne hun klare det? Jo, hun spilte på min kone. Hun ba dommerne om å få fem minutter med oss ute på gangen. For min kone var grensen nådd. Hun ville for enhver pris ut av dette. Helt siden vi giftet oss tre år tidligere hadde vi vært opptatt av stevninger, prosesskrifter, svarfrister og konferanser. Pengene våre forsvant i advokat-honorarer, gebyrer og husleie som vi ikke hadde noe igjen for. Det er riktig at vi måtte komme oss ut av det så vi kunne begynne å leve et normalt liv som nesten nygifte. Men det var vel andre måter å gjøre det på, enn å slå bena under tre års forberedelser i løpet av noen hektiske minutter i retten, slik som min kvinnelige advokat la opp til? Jeg var i ferd med å gi opp motstanden, men da vi var til bakte i rettssalen kom jeg til meg selv igjen, og ba om at saken måtte bli tatt opp til doms.

Nå ba advokaten dommerne om en ny runde på fem minutter ute på gangen sammen med meg og min kone. Nå presset de meg faktisk begge to. Min kvinnelige advokat påstod at saken kunne gå til høyesterett med ytterligere spill av tid og penger. Selv om jeg kunne bevise at jeg hadde en muntlig avtale, sa hun, var det høyst usikkert om en slik avtale var juridisk holdbar. Hun pekte på motpartens vitne, en tidligere politimester i Fredrikstad, vi kaller ham herr Y. Han hadde X grad i den lokale losje, hvor han fungerte som "Taler". Han var også formann i styret for det lokale boligbyggelag. I et en og en halvtime langt innlegg doserte han bruken at borettslovene for de tre lagdommere. Under dette innlegg vendte han seg fra meg, jeg møtte aldri hans blick, det var noe rart med ham. Han ønsket å påvise at den muntlige avtalen ga meg for høy

fortjeneste og derfor kunne være i strid med prislovens § 18. Det forbauset meg at den tidligere politimesteren kunne møte som vitne uten å ha det minste kjennskap til den aktuelle sak. Hans oppgave syntes å ligge i å belære, eller påvirke de tre lagrettdommerne. Glemte han at prisloven ikke gjaldt for salg mellom slekt-ninger?

Da min kvinnelige advokat argumenterte for forlikforslaget, kom det frem at hun hadde et inngående kjennskap til min motparts familieforhold. Det kunne hun bare ha fått ved å ha stått i direkte kontakt med familien.

Forliket sa at leiligheten tilhørte meg, men jeg kunne ikke overta den før om fem måneder. Motparten hadde bruk for den. Vel, så betaler han renter av innskuddet. "Nei", sa min kvinnelige advokat, "*Dette har vært vanskelige forhandlinger vi må ikke hefte oss i bagateller*". Oppussingen verdsatt til 14 500 kroner falt på meg, dertil skulle motparten ha utbetalt 16 000 kroner kontant. Jeg sa jeg ikke hadde et slikt beløp til disposisjon. Min kone tilbød straks å ta pengene fra sin sparekonto og gi dem til motparten.

Min kvinnelige advokat må ha vært personlig interessert i å få i stand forlik. Hun tilbød seg å vente med sitt honorar til neste år dersom jeg gikk med på forliket.

I ettertid har jeg beregnet motpartens fordel ved forliket til 37 300 kroner. Det viktigste for ham var, vil jeg tro, at kritikkverdige forhold som kom frem i retten ikke ble gjengitt i noen dom og at motpartens hederlighet ikke kunne trekkes i tvil. En fellende dom kunne ha satt ham utenfor frimureriet.

Striden tar ikke slutt

Forliket gjaldt eiendomsretten til leiligheten. Uenigheter om det øvrige skifte var ikke tatt med. Som de fleste vil forstå tjente det ingen hensikt å inngå forlik på ett punkt og betale godt for det, når den kostbare striden kunne fortsette på andre områder. Min kvinnelige advokat sviktet her. Det ubestridte rykte om at hun var en dyktig advokat må være sterkt overdrevet. Hun sa at det som sto igjen var bagateller. Jeg kunne ikke hindre at disse "*bagatellene*" førte til ytterligere tre års strid.

Dødsboets gjeld

Byrettsdommeren hadde satt dødsboet i gjeld. I regnskapsoppstillingen som er datert den 26. september 1980 er den samlede gjelden 35 299,81 kroner. Dette beløp, med fradrag av mors bankinnskudd og noen mindre poster, 24 973,85 kroner, er penger som i et sluttoppgjør ville blitt trukket fra i oppgjøret til meg dersom leiligheten var blitt solgt til motparten. De største postene gjaldt vedlikehold og utbedring av leiligheten, penger som motparten hadde lagt ut, og dommeren hadde godkjent, uten at arvingene var blitt forespurt. Dersom

motparten som forventet hadde overtatt leiligheten, ville en betydelig del av utpussingen være betalt av dødsboet, for deretter å bli belastet meg som boets debitor. Nå, når leiligheten tilhørte meg uten heftelser, var imidlertid dødsboet insolvent og disse pengene tapt.

Vi var tre arvinger. Byrettsdommeren fordelte nå gjelden på to at oss. Min halvpart ble 12 486,93 kroner. Med fradrag for en tidligere kontant innbetaling, 4 240,00 kroner, krevde dommeren meg for 8 246,93 kroner.

Byrettsdommeren skrev til meg og sa at borettsdokumentene for overføringen av leiligheten til meg ville bli undertegnet hos ham når 8 246,93 kroner var innbetalt, underforstått i tillegg til de 16 000 kronene motparten skulle ha i henhold til forliks dokumentet.

Å kople dette kravet til rettsforliket var, slik jeg så det, et forsøk på utpressing. Motpartens utlegg var ikke godkjent av arvingene. Gjelden oppsto som følge av byrettsdommerens ettergivenhet. At dødsboet var blitt insolvent var skifterettens og motpartens problem.

Jeg overlot kravet fra skifteretten til min kvinnelige advokat med spørsmål om hva jeg skulle betale for å få hånd om leiligheten, 16 000 kroner som rettsforliket tilsa eller 24 246,93 kroner som byrettsdommeren krevde. Hun besvarte aldri spørsmålet.

Etter fire måneder med ensidig skriftlig pågang svarte hun omsider:

"Leiligheten vil antagelig bli overført til Dem dersom De tar med rettsforliket og kvittering for at motparten har fått 16 000 kroner og går til boligbyggelaget med krav om å få overført leiligheten".

Hvorfor svarte hun ikke straks? Hun måtte forstå at jeg sto under press.

Et par måneder etter at borettsdokumentene var meg i hende og leiligheten var overført til meg, fikk jeg telefon fra byrettsdommeren. Han spurte om jeg ikke snart ville betale inn min andel av dødsboets gjeld på 8 264,93 kroner så han kunne overføre leiligheten til meg. Jeg beroliget ham med å si at leiligheten forlengst sto i mitt navn. Han måtte ikke bekymre seg med det.

Ulovlig inkasso – pengeutpressing

1. Trinn.

Byrettsdommeren leide ut dødsboets leilighet til motpartens datter i månedene juni og juli 1980 for 450 kroner måneden. Dødsboet betalte selv 900 kroner i måneden. Grunnen til halveringen av husleien var at datteren i disse to månedene bodde sammen med familien i deres fritidsbolig. Leiligheten ble brukt til lagring av hennes møbler. Transaksjonen var ikke godkjent av arvingene. I løpet av disse to måneder opparbeidet dødsboet en gjeld til

boligbyggelaget på 1 800 kroner hvorav 900 kroner var innbetalt til skifteretten, men ikke betalt videre til boligbyggelaget..

Boligbyggelaget skrev den 6. januar 1984 til skifteretten og krevde skyldig husleie 1 800 kroner. Byrettsdommeren svarte at dødsboet var uten midler og at det ikke kunne betale.

Fremleieforholdet brakte tap. Siden dette er unormalt, og jeg forsto at herrene ønsket på noe, skrev jeg til skifteretten 11. april 1984 og spurte hva den aktet å foreta seg med den manglende husleie dekning for juli og august 1983. Brevet ble ikke besvart.

2. Trinn.

Motparten innbetalte 900 kroner den 29. februar 1984. I følgebrevet skrev han:

"Da bobehandlingen er innstilt etter skiftelovens § 33a, vil jeg anta at de berørte parter dekker hver sin halvpart for å holde Fredrikstad og Omegns Bolig Byggelag, FOBBL, som den uskyldige part skadesløs."

Motparten unnlot å nevne at innbetalingen på 900 kroner fra hans side var betaling av avtalt husleie. Sammen med aktivapost nr. 3, kr 900 i dødsboets regnskap datert 26. september 1983 var nå leien på 1 800 kroner for månedene juli – august 1983 fullt innbetalt.

3. Trinn.

Den 22. mars 1985 krevde boligbyggelaget meg for halvparten av de 1 800 kroner i husleie dødsboet skyldte, i alt 900 kroner. I svar den 22. April 1985 avviste jeg kravet fordi det ikke var noe økonomisk mellomværende mellom boligbyggelaget og meg. Jeg anbefalte boligbyggelaget til, dersom de ikke fikk penger av skifteretten, å kreve min motpart eller hans datter for restleien. De hadde god betalingsevne, fortalte jeg. Motpartens inntekter utgjorde 389 682 kroner i 1980. 582 134 kroner i 1981 og 497 994 kroner i 1982. I tillegg hadde han 100 prosent uføretrygd fra staten. Han har eiendommer i Spania, Sverige og i Norge, verdsatt til mer enn 3 millioner kroner.

Til tross for det manglende juridiske grunnlaget gikk boligbyggelaget til inkassosak mot meg. Den tidligere politimesteren, hr. Y, som var vitne for motparten i lag-mannsretten og medlem av den lokale frimurerlosje var, som jeg har nevnt, formann i boligbyggelagets styre. Jeg mistenker ham for å være mannen bak den ulovlige inkassosaken som nå var satt i gang.

Byrettsdommeren hadde som nevnt foran, påstått at skifteretten ikke hadde midler og derfor ikke kunne betale. Dette var ikke korrekt. 1 152 kroner var nettopp tilbakebetalt fra enerergiverket. Beløpet sto i dødsboets regnskap som aktivapost nr 2, Der sto også aktivapost nr.3, på 900 kroner, med tekst

innbetalt husleie, øremerket for overføring til boligbyggelaget. Regnskapet var datert 26. september 1983, en knapp måned etter at det spesielle leieforholdet med motpartens datter var opphørt.

Da inkassosaken var et faktum fant jeg å måtte anmelde skifteretten for underslag av betrodde midler. En politiadjutant fra det lokale politikammer rettet gjentatte ganger henvendelser til skifteretten for å bringe på det rene hvor kontantinnbetalingen på 1 152 kroner og 900 kroner som sto i dødsboets regnskap var blitt av. Hun fikk intet svar. Det er aldri senere levert regnskap som viste hvor disse pengene har tatt veien. Det forbausset meg at politiadjutanten ga opp. Her dreide det seg utvilsomt om underslag, eventuelt forfordeling av betrodde midler.

4. Triin.

Inkassoadvokaten fremmet inkassosak mot meg den 22. april 1985 uten å ha det nødvendige rettslige grunnlag. Han tok ut forliksklage. På den kopi av forliksklagen som gikk til forliksrådet endret han adressen. Han strøk over min hjemstedskommune med skrivemaskin og føyde til nabokommunen. Jeg fikk ingen innkallelse.

5. Triin.

Som de fleste kjenner til er forliksrådet en domstol som har rett til å dømme i visse saker og som skal dokumentere at forlik er forsøkt før partene går til retten. Hvis den ene part ikke møter frem blir det avsagt uteblivelsesdom. Den er endelig og kan ikke appelleres. Den parten som ikke har møtt frem, har tapt saken fullstendig.

Til tross for at jeg ikke var blitt innkalt ble det den 3. september 1986, utstedt et dokument, en påstått utskrift av domsprotokollen. Dokumentet gjorde vitterlig at det var avsagt enstemmig uteblivelsesdom i samme sak. Dokumentet var ekte i den forstand at det var utstedt av forliksrådet på originalskjema med forliksmannens underskrift, et ekte offentlig dokument, men utskriften var en färfälskning. Dette dokument kom meg i hende ved at det var blitt omadressert, muligens av postverket.

Inkassoadvokaten var nå i besittelse av gjenpart av forliksklage med korrekt adresse, utskrift av domsprotokoll som gjorde vitterlig at uteblivelsesdom var avsagt, og et normalt følgebrev til dette. Planen må ha vært at jeg skulle støte på disse dokumenter først når inkassosaken kom opp i byretten. En dommer ville temmelig sikkert bøye seg for disse i og for seg ekte bevismidlene og tilkjenne motparten det omstridte beløp pluss omkostninger, gebyr til byretten og renter, anslått til 5500 kroner. Motparten ville bli tilkjent saksomkostninger anslått til 15 000 kroner. De 900 kronene med tillegg av egne saksomkostninger ville da kunne komme opp i 35 500 kroner.

Den falske utskriften kom meg som nevnt i hende. Jeg dro til resepsjonen i Oslo Østre Forlikråd hvor jeg traff to greie unge damer. De hentet saksmappen og ga meg kopier av samtlige dokumenter, deriblant av returkonvolutt med postverkets stempeling som viste at innkallingen var kommet i retur. Etter å ha studert kopiene oppsøkte jeg forliksmannen og hans sekretær. Det utspant seg en ganske uvanlig samtale:

"Hvordan henger det sammen at det enstemmig er blitt avsagt uteblivelsesdom mot meg når jeg ikke har fått noen innkallelse til å møte?"

"Det kan ikke være mulig, nå skal vi se i protokollen. Det var den 3. september, 1986. Nei, her finner jeg ikke saksnummeret, ingen uteblivelsesdom er avsagt. Nå skal vi se i protokollen for henlagte saker. Jo, her står saken. Den ble henlagt den 3. september."

"Jeg har, som De ser, et dokument her, med Deres underskrift, som påstår seg å være en utskrift av protokollen. Utskriften sier at det ble avsagt uteblivelsesdom den 3. september. De sitter der med protokollen for 3 september hvor ingen uteblivelsesdom er protokollert."

"Det er min underskrift i faksimile."

"Faksimile, hva er det".

"Det er når underskriften er trykt sammen med skjemaet, Se her:"

Han dro ut den nederste skuffen på venstre side. Der lå en hel bunke ferdig underskrevne "uteblivelsesdommer" som manglet dato og beløp.

"Den som har adgang til denne skuffen kan skaffe seg dokumenter med Deres underskrift og produsere falske bevismidler. Hvem har adgang til denne skuffen? Følg brevet med nesten uleselig signatur kan være skrevet av en "Soelem." Er det noen her som heter "Soelem"?"

"Hvis noe er gjort galt har vi mulighet for å "oppfriske" dommen. Hvis vi forstår at feil er begått trekker vi dommen tilbake og avsier en ny på det riktige grunnlaget."

Etter hvert ble holdningen avvisende. Det var ikke mulig å komme nærmere sakens kjerne. Det skyldtes antagelig straffebestemmelsene. Når det falske dokument er tenkt brukt som bevismiddel i den hensikt å oppnå økonomisk

vinging eller
og av stillin

Jeg sitter her
la meg få ta
August 1986
gjengitt fora
gjelden opp

Jeg to
saken og ba
kontor den 3
I brev
på mitt spør

"Vi kan ikke
ble startet fo

I Der
fra byrettsd
ne? Jeg finn
instanser, h
påført er et
denne saken

Jeg ser epis
St. Magnus
frimurere. S
inkassosak o
person, må
pågikk, men
Und
losjen. Et s
juridiske fo
svindel og
Magnus vi

Aktøren

Forlikrådet
Inkasso adv
Boligbygge
og betaler h
Min motpar

vinning eller til å skade noen, kan den som har utført forfalskningen dømmes til tap av stillingen og opp til 6 års fengsel.

Jeg sitter her med et brev som Boligbyggelaget i Fredrikstad var så elskverdig å la meg få ta kopi av. Brevet forteller at motparten innbetalte 900 kroner den 1. August 1986. Med motpartens tidligere innbetaling 29. februar 1984 kr 900, gjengitt foran under 2. Trinn, var husleien på 1 800, hovedstolen, innbetalt og gjelden oppgjort før forliksklagen ble sendt til forliksrådet.

Jeg tok opp saken med inkassoadvokatens advokatfirma, ga et resymé av saken og ba om å få vite hvem som hadde representert firmaet på forliksrådets kontor den 3. september 1986, og hvilke dokumenter han hadde lagt frem?

I brev den 3. september 1987 ga lederen av advokatfirmaet: ikke noe svar på mitt spørsmål. Han skrev:

"Vi kan ikke se at De er blitt påført noe tap som følge av den inkassosak som ble startet for over et år siden, og som ble henlagt uten omkostninger for Dem .

I Deres korrespondanse antyder De at det kan ha blitt begått feil enten fra byrettsdommerens side, fra boligbyggelagets side, fra forliksrådets side m. v? Jeg finner ikke grunn til å ta standpunkt til om noen av de forannevnte instanser, herunder vårt firma, har begått feil, Det ekstraarbeid De er blitt påført er etter mitt skjønn unødvendig. Vi har ikke råd til å bruke mer tid på denne saken og den regnes som avsluttet herfra."

Jeg ser episoden som et bevis på at toneangivende frimurere i Johanneslogen St. Magnus i Fredrikstad utøver makt over et stort antall personer som ikke er frimurere. Saken må forstås derhen at lederen av advokatfirmaet som gikk til inkassosak etter at gjelden var oppgjort og mot meg som var en utenforstående person, må ha stått under press. Han var ikke frimurer mens inkassosaken pågikk, men meldte seg inn i losjen noen år senere.

Under slike forhold kan det være en beskyttelse å være medlem av losjen. Et slikt system vil imidlertid hindre ethvert forsøk på å bringe de juridiske forhold i Fredrikstad inn i korrekte former. Det åpner derimot for svindel og bedrageri av alle slag. De falske frimurere i St.Johanneslogen St. Magnus vil forgifte det juridiske og det sosiale miljø i vide kretser

Aktørene fordeler sine tap (alle beløp i kroner).

Forliksrådet frafaller gebyr,	635,-	
Inkasso advokaten frafaller salær for forliksklage,	515,-	
Boligbyggelaget frafaller renter	375,-	
og betaler halvparten av omkostningene,	535,-	910,-
<u>Min motpart betaler den andre halvpart av omkostningene</u>	<u>535,-</u>	

Parternes samlede tap

Kr. 2 595,-

Konstruktøren

Inkassosaken var en konstruksjon. Den hadde ikke sin opprinnelse i en reell uoverenstemmelse mellom parter, men i et saksforhold som var skapt av motparten og byrettsdommeren i fellesskap. Motpartens bunnsolide økonomi forteller at han ikke har behov for å gå til inkasso for 900 kroners skyld. Og fremfor alt ingen grunn når gjeldsforholdet er skapt ved å konspirere med dommeren.

En inkassosak som den jeg har opplevd, har en konstruktør og en fremdriftsleder. Den er muliggjort ved at gruppen som står bak har kontakter i alle de berørte ledd. De enkelte ledd behøver ikke å forstå helheten og det tilsiktede sluttresultatet av aksjonen. Virkningen av aksjonen kjennes bare av fremdriftslederen og offeret for aksjonen. Det er innlysende at noen interesserer seg for slike systemer. De kan brukes til å bekjempe motstandere av forskjellige kategorier. Til å sette visse personer utenfor, til å skremme og til sist til å ruinere personer som står i veien. En fordekt fremgangsmåte er nødvendig fordi frimurere av denne type, de som bedrar sitt frimureri, ikke vil stå åpent frem som deltagere i noen aksjon.

En hevnaksjon ?

Jeg betrakter inkassosaken som en hevnaksjon. Å hevne seg er et ledd i de falske frimureernes maktutøvelse. Det er en form for selvhevdelse, en måte å vise styrke på. Hevnen er viktig for å vise hvem som har makten. De som står så nær slike episoder at de ser og forstår, vil ta seg i akt når de møtes ved neste korsvei. Da vil de heller føye seg i stillhet fremfor å gå imot.

Jeg forsøkte å holde korrespondansen om inkassosaken for meg selv. Det som nå fulgte ble utløst av et brev fra inkassoadvokaten. Min kone kom over det i postkassen. Hun må ha funnet og gjennomgått resten av korrespondansen. Hun var fortvilet. Hun nesten skrek:

"Betal de 900 kronene. Bli ferdig med det. Disse menneskene er smartere enn oss. De kommer allikevel til å få det som de vil. Kom deg ut av det. De dreper deg langsomt. Jeg ser det går nedover med deg."

"Det nytter ikke å gi etter", svarte jeg, "den rettsaken vi nettopp er blitt ferdige med var basert på falsk forklaring. Vi ble presset til forlik og de fikk sine penger. Nå går de til inkassosak uten holdbart juridisk grunnlag. Betaler vi,

oppnår de det de ønsker. Slik kan de fortsette. De skaper selv grunnlaget for stridighetene. Dette har ingenting med jus eller rettferdighet å gjøre. Det er et forsøk på å skade oss. Neste sak, hva blir det? Kanskje den lenge bebudede injuriersaken hvor min motparts advokat tross pågang ikke har vært villig til å fortelle hva den skal bygges på."

En injuriersak er velegnet hvis man vil skade noen, og dertil har makt over rettsvesenet. Den innebærer liten risiko for den som påstår seg injuriert. Den kan koste tid og store pengesummer for den som anklages uansett hva dommen blir. Jeg kjenner til at trussel om injuriersak er brukt av andre frimurerkretser.

Hvorfor har frimurere adgang til rettsvesenet?

Det finnes ingen akseptabel grunn til at vi bør tillate de falske frimurere å utnytte rettsvesenet til fordel for seg og sine brødre. Ledelsen har ingen mulighet til å kontrollere sine falske brødre. Ingen får kjennskap til det som foregår. Derfor er det ikke mulig å skille den gode fra den onde verken for ledelsen eller oss som står utenfor. Dersom vi ønsker rettssikkerheten er det nødvendig å nekte enhver frimurer adgang til rettsapparatet.

Stephen Knight

Med stor interesse har jeg lest boken *"The Brotherhood"* av Stephen Knight. Han har gransket engelske frimureri som har den samme ideologi og et nært samarbeide med norsk frimureri. Knight beretter om forhold som ligger ganske nær det jeg selv har opplevd

Stephen Knight kom i kontakt med en tidligere *"Grand Inspector Inquisitor Commander"* av 31. grad i *"The Ancient and Accepted Rite."* Han hadde trukket seg ut av frimureriet av religiøse grunner. Han kunne ikke forene frimureriet med sin kristendom.

Etter en innledende samtale spurte Knight:

"Kan jeg spørre Dem som en kristen, har De noen gang selv sett noen form for represalier gjennomført av frimurere og med den innflytelse frimurere har mot noen ikke frimurere eller antifrimurere?"

Han tok en lang pause som om han ba om å bli ledet:

"Som en kristen må jeg si at jeg aldri noen gang i mitt hele liv har vært vitne til eller hørt om noen fiendtlig aksjon gjennomført av frimurere eller grupper av

frimurere som har vært sanksjonert av Grand Lodge eller Supreme Council."

Han føyde til:

"Med dette har jeg ikke sagt noe som er i strid med mine forpliktelser."

Knight: *"Jeg har hørt fra ganske mange kontakter om organiserte aksjoner fra grupper av frimurere som har resultert i finansielt og sosialt sammenbrudd for visse personer".*

Grand Inspector: *"Det har jeg også, mr. Knight, det har jeg":*

Knight: *"Har De noe direkte kjennskap til slike hendelser?"*

Grand Inspector: *"Ikke slike hendelser som har vært bakket opp av offisielt frimureri."*

Knight: *"Men aksjoner som har vært uoffisielle? Med andre ord, frimurere som misbruker frimureriet til egne formål."*

Grand Inspector: *"De vet mitt svar på dette ut fra hva jeg har sagt tidligere."*

Knight: *"Jeg har også hørt om folk som har krysset frimurernes planer og endt i fengsel". Han stoppet meg mitt i setningen ved å holde fingeren på leppene.*

Grand Inspector: *"Hvis jeg fortalte Dem alt jeg visste om medlemmer som bedro frimureriet ville det forbause selv Dem. Det ville få håret til å reise seg på Deres hode. Jeg kan ikke si mer. La meg få Deres telefonnummer, noen vil ringe til Dem om noen dager."*

Etter en tid fikk Knight telefon fra en som kalte seg Christopher. De avtalte å møtes. Christopher spurte hva Knight ønsket å få vite.

"Jeg går ut fra at De er frimurer."

Christopher legitimerte seg for ikke å skape tvil om sin tilhørighet hvorpå Knight etter å ha kontrollert papirene spurte:

"Jeg er interessert i å få vite hva en person kan frykte fra en gruppe innflytelsesrike frimurere dersom omstendighetene førte til at han, for eksempel gjennom forretninger, oppdaget at de brukte sine frimurerforbindelser til korrupsjon, eller hvis han selv var offer for misbruk av frimureriet og ikke ga akt på advarsler om ikke å ta opp kampen mot dem."

"Det er ikke vanskelig å ruinere et menneske," svarte Christopher "Jeg skal fortelle hvorledes det stadig gjøres Det er mer enn en halv million brødre under Grand Lodges Jurisdiction. Den moralske standard har vært fallende de siste 20 - 30 år. Det er for lett å komme inn i "The Craft". Mange menn med tvilsom moral har sluttet seg til. Hemmelighetene og makten tiltaler slike mennesker. Når de kommer inn begynner nedgangen. Antallet menn som aldri

ville blitt godtatt som medlemmer i femtiårene er blitt større hele tiden. Hvis bare 5 prosent av frimurerne bruker - misbruker - "The Graft" for egne eller korruperte formål, vil det si at det er 25 000 av dem. Andelen er i virkeligheten nærmere 12 - 13 prosent nå."

Det kom frem at Christopher tilhørte den lille upopulære gruppen innenfor frimureriet som tidlig i 70-årene bestemte seg for at enten ville de gå ut av broderskapet eller gjøre noe for "å stoppe forråtnelsen" som lederne med skylapper i Great Queen Street ikke ville innrømme. Grunnen til at han ville møte Knight var at han ønsket å få frem at broderskapet var et nødvendig og godt forbund av menn helliget alt som var det beste i det engelske sosiale system og som fremmet broderlig kjærlighet og bidro til landets velferd og til å hjelpe dem som led. Han ønsket å få dette markert overfor publikum. Hans gruppe ville presse dem som var i ansvarlige posisjoner innenfor broderskapet til å holde frimurernes hus i orden og sørge for at regler ble etterlevd.

Christopher forklarte at frimureriets nasjonsomfattende organisasjon av menn på alle livets trinn utgjorde det mest effektive etterforskningsnettverk man kunne forestille seg. Privat informasjon om hvem som helst innenfor nasjonen kunne skaffes hurtig tilveie gjennom frimurerkontakter: - Politi, byråkrater, advokater, bankdirektører, postkontorer (meget nyttig til å skaffe kopier av post), leger, ansatte med regjerings tilknytning, sjefer i næringslivet, i nasjonalisert industri etc. etc. En mengde personlige data om hvemsomhelst kan skaffes på kort tid. Når de viktigste data er skaffet tilveie vil sårbare områder komme tilsynne. Kanskje er han i økonomiske vanskeligheter, kanskje har han sosiale avvik. Hvis han er gift kan han kanskje ha en elskerinne eller ha tilbøyelighet til å besøke prostituerte. Kanskje er det noe i hans fortid som han ønsker å holde skjult. Han kan være skyldig i noe straffbart. Han kan ha begått en kriminell handling (noe som er lett å finne ut for en frimurerpolitimann med tvilsom moral), eller ha andre skavanker ved sin karakter. Alt dette og mer til kan lett oppdages via det omfattende frimureriske nettverk bestående av 600 000 kontakter hvorav mange står til disposisjon for å gjøre tjenester for andre, fordi dette er deres primære motiv for å slutte seg til bevegelsen. Selv anstendige frimurere kan bli kontaktet og gi opplysninger når de får høre at "Broder Smith trenger disse opplysninger for å hjelpe den involverte person."

Knight spurte hvordan en aksjon kunne gjennomføres.

"Advokater er dyktige her," sa Christopher. "Få mannen trukket inn i noe - det behøver ikke være noe ulovlig og du har ham. Advokater er spesialister i å lage endeløse forsinkelser, produsere unyttige papirer, ignorere instruksjoner, skrive ut kolossale regninger og villedde klienter så de tar beslutninger til

skade for seg selv.

Politiet kan plage og forstyrre, arrestere på grunn av falske anklager, plante bevismateriale. En forretningsmann på et lite sted, eller en offentlig embetsmann arrestert for å ha med barnepornografi å gjøre, for blotting, for narkotikatrafikk, er yttergrensene. Han vil aldri få arbeide mer. Noen har begått selvmord etter erfaringer som dette. Frimurere kan forårsake at kreditt blir trukket tilbake for enkeltpersoner eller forretningsmenn, banker kan utelukke. Personer som er avhengig av telefon i sitt arbeide kan få den koplek ut i lange perioder, eller avlyttet.

Bare en fighter kan ha håp om å overvinne systemet. De fleste, enten de er fightere eller ikke vil bli slått til slutt. Det ender opp med at du ikke vet hvem du kan stole på. Du kan ikke få hjelp fordi historien høres for paranoid ut. De tror du er en særting, en at dem som tror hele verden konspirerer mot seg. Ved å skape en situasjon som alle vil tro er fantasi, kan disse mennesker forgifte livet ditt på alle områder.

Hvis du gir opp vil du gå under. Hvis du ikke gir opp vil du bringe så megen ulykke hos de personer som omgir deg, at det vil komme en dag da selv familien vender seg mot deg i desperasjon.

Det er intet forsvar mot den ondskap som bare offeret og gjerningsmannen kjenner.”¹

Budskapet

La oss ikke, i alle disse detaljene, miste hovedbudskapet i 1. kapittel, at det i et av frimureriets grunnelementer heter:

”Du skal aldri gå imot en broder.”

Alle frimurere avlegger ed og forplikter seg til å overholde dette krav. Det er derfor ikke plass for frimurere innenfor rettsvesenet dersom vi samtidig ønsker en rettsstat. Vi skal ikke tillate at sakesløse personer angripes uten grunn, Blir ruinert eller skades på annen måte av en gruppe som i stillhet har forpliktet seg til å i varetar visse personers interesser.

Kilder: Rettsdokumenter fra Fredrikstad byrett og Eidsivating lagmannsrett med tilhørende korrespondanse.

¹ Stephen Knight, *The Brotherhood*, London, 1984.

DEN NORSKE FRIMURERORDEN

2. DITT FØRSTE MØTE I LOSJEN

Hvem er så disse frimurere jeg har beskrevet på de foregående sidene? Er det en samling politikere som arbeider i hemmelighet utenfor det demokratiske system og som forsøker å påtvinge Norge et nytt rettsystem til fordel for egne medlemmer og samarbeidspartnere? Den Norske Frimurerorden er i utgangspunktet en hederlig organisasjon. -Den er ikke hemmelig. Hvert år utgir den lister over medlemmer, hvilken grad de har og hvilken losje de tilhører. Listene, matrikkelen, kan kjøpes av enhver.

Frimurerordenen er attraktiv for mange typer mennesker deriblant mange som ikke bryr seg om frimureriets idéer, men som har nytte av å være medlemmer. Slike elementer kan ordenen vanskelig verge seg mot. Disse medlemmer har utviklet et omfattende korrupsjonsnett som har forgreninger til alle deler av samfunnet inklusive rettsvesenet og til politiet.

Den Norske Frimurerorden er upolitisk. Medlemmene har ikke lov å diskutere politikk eller dagsaktuelle saker innenfor losjens vegger. Tross dette har frimureriet gjennom sin 250-årige eksistens alltid vært arnestedet for en eller annen politisk aktivitet.

Hemmeligholdet mellom gradene, taushetsplikten, plikten til å adlyde losjens ledelse og kravet om aldri å gå imot en broder er grunnelementer som er svært godt egnet til å holde en autoritær politisk gruppe sammen. Losjen er et legalt møtested hvor politiske grupper kan ha sammenkomster uten å vekke oppmerksomhet. Losjen fungerer i slike tilfeller som en dekkorganisasjon. Med losjen som arnested kan brødrene spre seg til alle samfunnets avkroker.

Et møte du aldri glemmer

Ditt første møte i losjen er fylt av dramatikk. Du blir tatt imot av tre brødre. De løsner på klærne dine så venstre skulder og brystet foran hjertet blir liggende åpent. Helkappen på den ene skoen trækkes ned og venstre bukseben brettes opp til over kneet, en forberedelse som var vanlig når en middelaldersk dødsdømt kjetter skulle føres til galgen. Brødrene etterlater deg i et mørkt rom hvor du for siste gang skal tenke gjennom om du virkelig ønsker å bli frimurer. I rommet finner du en Bibel og et kranium. Etter en tid, og hvis du ikke trekker deg etter tenkeperioden, får du bind for øynene. Brødrene fører deg inn i salen hvor dine fremtidige frimurerbrødre venter. Du kneler ned foran et alter, legger hånden på Bibelen, og gjentar frimurereden, Johannes Lærlings Ed, setning for setning under Ordførende Mesters ledelse:

"JEG LOVER OG SVERGER FRIVILLIGEN OG UTEN TVANG OG FORBEHOLDENHET FOR GUD DEN ALLERHØYESTE, HELE VERDENS TREFOLD STORE BYGGMESTER, FOR DENNE LOGES ORDFØRENDE MESTER OG FOR ALLE HER FORSAMLEDE BRØDRE FRIMURERE ALDRIG PAA NOGENSOMHELST MAATE AT RØBE FRIMURER ORDENENS HEMMELIGHETER, SOM I DAG ELLER I FREMTIDEN MAATTE VORDE MEG ANBETROED, OG ALDRIG TALE DEROM TIL NOGEN ANNEN, END DEN SOM JEG EFTER NØYAKTIGE PRØVER OG TEGN HAR UNDERSØKT OG ERKJENT FOR EN SANN BRODER AV EN ÆGTE LOGE.

JEG FORBINDER OG FORPLIKTER MEG FREMDELES TIL UBRØDELIG AT EFTERKOMME DENNE ORDENS LOVE OG STATUTTER, SAMT MED LYDIGHET OG UNDERDANIGHET AT UTFØRE DE BUD OG BEFALINGER SOM DEN NORSKE FRIMURER ORDENS STORMESTER OG HØYESTE STYRER, ELLER HVÅ DENNE LOGES HØYVERDIGE MESTER I HANS NAVN MIG I FRIMURERIETS ANLIGGENDER BEFALE MAATTE. JEG TER SOM DET EGNER SEG EN RETSKAFFEN FRIMURER SAMT VIL OPFYLDE MINE SKYLDIGHETER OG FORBINDLIGHETER TIL ORDENEN OG DENNE LOGE.

MEN SKULDE JEG HANDLE MOT DENNE MITT INDGANGNE LØFTE, SAMTYKKER JEG I AT MIN HALS MAA AVHUGGES, MITT HJERTE UDRIVES, MIN TUNGE OG MINE INDVOLDE UDSLITES, SAMT KASTES I HAVETS AVGRUNN, AT MITT LEGEME MAA OPBRENDES OG DETS ASKE UDSPREDES I LUFTEN PAA DET AT INTET AV MEG OG MIN HUKOMMELSE MERE MAA FINDES BLANDT MENNESKER". 1

Når edsavleggelsen er over blir bindet fjernet fra øynene dine. Du ser den store flokken av frimurerbrødre foran deg, alle med sverd rettet mot ditt blottlagte

bryst. Sverdene s
nettupp har innga
gillegge deg. Hvis
regne med at et l
tilsvarende styrke

Edsavlegge
setter spor for rest
dette. Han ville ikk
viste til en avisarti
var riktig med unnt

"Har du avlagt en

"Ja, og det er ille a
hengende over hod

"Da har du vel deli
sverdet".

"Mange ganger".

"Hvor mange sver

"Mange, vi har sto

Innvilsen kan vi
kjennskap til det h
han når han ligger
konsentrerer seg o
er avlagt er han kn
hurt opp i det, at ha
Du blir gjort kjent
du får ikke vite
overraskelse når

Fra nå av
har et velutviklet h

bryst. Sverdene symboliserer døden dersom du ikke etterlever forpliktelsen du nettopp har inngått og hvis du ikke utfører de befalinger mesteren måtte pålegge deg. Hvis du derimot som ventet oppfyller dine forpliktelser, kan du regne med at et like stort antall sverd blir rettet den motsatte vei og med tilsvarende styrke vil forsvare deg mot angrep du selv måtte bli utsatt for.

Edsavleggelsen og opptaksseremonien er en sterk opplevelse, den setter spor for resten av livet. En venn som er frimurer har informert meg om dette. Han ville ikke gjengi eden, det ville være å bryte den, sa han, men han viste til en avisartikkel hvor den var gjengitt. Han bekreftet at gjengivelsen var riktig med unntak av språkdrakten.

"Har du avlagt en slik ed?", spurte jeg.

"Ja, og det er ille at jeg har levd mesteparten av mitt liv med en slik trussel hengende over hodet".

"Da har du vel deltatt i innvielser av nye resipienter, du har vel ført sverdet".

"Mange ganger".

"Hvor mange sverd kan det være?"

"Mange, vi har store saler".

Innvielsen kan virke som et sjokk. Det forutsettes at resipienten ikke har kjennskap til det han skal gjennom. Det første innblikk i frimureriets vesen får han når han ligger på kne foran sine fremtidige brødre med bind for øynene og konsentrerer seg om å oppfatte og gjenta det ordførende mester sier. Når eden er avlagt er han knyttet til forpliktelsen for resten av sitt liv. Man kan si han er lurt opp i det, at han er bondefanget. Den tanken har sikkert streifet mange. Du blir gjort kjent med de ritualer og hemmeligheter som hører til I grad, men du får ikke vite hva som foregår i de neste grader. Det skal være en overraskelse når den tid kommer.

Fra nå av er du og din familie sikret mot økonomisk nød. Frimurerne har et velutviklet hjelpeapparat som også kommer ikke medlemmer tilgode.

brødre. De
r liggende
en brettes
delaldersk
nørkt rom
i frimurer.
ke trekker
nn i salen
ter, legger
etning for

ANG OG
ERDENS
ØRENDE
MURERE
IMURER
MTIDEN
OM TIL
VER OG
R AV EN

ØDELIG
MT MED
LINGER
ØYESTE
I HANS
JEG TER
PFYLDE
EN OG

LØFTE,
HJERTE
KASTES
G DETS
OG MIN

en store
lottlagte

Etter et års arbeide med ritualer under ledelse av dine frimurerbrødre kan du søke opptak i II grad, vennskapets grad. Du får nye ritualer som skal bringe deg videre i din sjelelige utvikling. Det tar som regel et år eller mer å komme fra en grad til den neste. For hver nye grad åpenbares nye ritualer, tidligere edsavleggelse bekreftes, men det er opplevelsen som betyr mest. Derfor spiller seremoniene en viktig rolle. Om du følger den planlagte vei, blir du stadig sterkere knyttet til frimurnes fellesskap. Du lever deg inn i en forestillingsverden som skiller seg fra det samfunn du lever i og som gjør deg avhengig av broderskapet.

De tre første grader heter St. Johannesgradene. De tilsvarer de tre trinn: Lærling, Svønn og Mester, som vi kjenner fra håndverket. Deretter kommer St. Andreasgradene IV, V og VI grad. Når du er kommet til den IV/V grad som er slått sammen til en grad, får din kone tips om at du må ha rent undertøy på det neste møte. Plutselig, mens du står foran dine brødre blir buksene dine trukket ned så de edlere deler blir blottet. Dette er en viktig seremoni. Den markerer en symbolsk omskjæring. Ved tredje grad dør det nordiske menneske. Ved omskjæringsseremonien gjenfødtes du som jøde, som en kunstig jøde. Overgangen til jødedommen er sentralt i frimureriet.

Ingen søker om å komme i den VII grad. Ved den VI grad skjer en utvelgelse. Her stopper karrieren for mange. Bare de som lederne velger, blir invitert til å gå videre. Den som er kommet i den VII grad hører til "*Kapitlet*", til ledelsen. Ved den VII grad blir han opptatt i Den Norske Store Landsloge. Ved opptaket til VIII grad får han frimurreringen som bæres på høyre hånds langfinger. Det betyr at veien er åpen til IX og X grad. Det er i alt XI grader foruten stormesteren som alene utgjør den XII grad. Omkring 1990 har vi fått en ny grad, X*, 10 grad med stjerne, den besto i 1998 av 268 "*Høyt Opplyste og Betroede Brødre av Kapitelprefektgraden*". Vi er selvsagt interessert i å få kjennskap til hva slags opplysninger disse brødre sitter inne med.

Der holdes valg til forskjellige verv, men de kandidater man har mulighet til å stemme på er alltid nominert av ledelsen. Det ville være ytterst upassende å komme med egne forslag, har jeg fått høre. En bekjent som tilhører broderskapet sa under en samtale:

"Frimureriet er det minst demokratiske som kan tenkes."

Pyramiden er uangripelig. Lederne bestemmer selv hvem som skal bli deres etterfølgere.

Det skal være fullstendig taushet mellom de enkelte grader. Det som foregår i en høyere grad skal ikke gjøres kjent for en som tilhører en lavere grad. Å lære

frimurerbrødre kan du
 om skal bringe deg
 er å komme fra en
 ritualer, tidligere
 nest. Derfor spiller
 vei, blir du stadig
 deg inn i en
 i og som gjør deg

svarer de tre trinn:
 retter kommer St.
 IV/V grad som er
 nt undertøy på det
 tsene dine trukket
 Den markerer en
 menneske. Ved
 n kunstig jøde.

VI grad skjer en
 derne velger, blir
 rer til "Kapitlet",
 Store Landsloge.
 på høyre hånds
 er i alt XI grader
 1990 har vi fått
 "Høyt Opplyste"
 interessert i å få
 d.

ar mulighet til å
 erst upassende å
 t som tilhører

n skal bli deres

et som foregår i
 re grad. Å lære

seg å bevare taushet og heller ikke å spørre hva andre foretar seg, er en del av
 frimureriet. I "stamhuset" i Oslo, i Nedre Vollgate 19 i Oslo, er det derfor 11
 rom, "Templer", hvor de forskjellige grader holder sine møter skilt fra
 hverandre.

"Hvorfor har du ikke gått videre, du har jo stoppet på den VIII grad,?" spurte
 jeg min venn.

"Jeg ønsket ikke å få vite mer", svarte han.

Så var det kanskje viktig kunnskap som lå i de høyeste grader, noe som
 intuisjonen sa ham at han ikke burde gjøre seg kjent med. Jeg fikk vite at
 viktige beslutninger skal gjøres i fellesskap. Enhver beslutning eller handling
 som var av betydning for frimureriet eller for den enkelte frimurer, skal bringes
 inn for lojens ledelse før den blir gjennomført. Det er et nødvendig krav. Når
 handlingen er approbert av frimureriet vil også følgene av handlingen bli
 forsvart av frimureriet.

Kilder: 1 Dagbladet 8. mars 1974

3. OPPRINNELSE

Det organiserte frimureri, det som interesserer oss kan føres tilbake til den 24. juni 1717, da fire losjer i London slo seg sammen og dannet en storlosje og valgte en stormester. Disse fire var:

Goose and Gridiron Alehouse, St. Pauls Churchyard,
Crown Alehouse, Perker's Lane,
Apple tree Tavern, Charles Street og
Rummer and Grape, Channel Row. 1

Stormesteren, hertugen av Montague, var ikke fornøyd med den gamle konstitusjonen. James Anderson, skotsk prestbyteriansk prest i London, født i Aberdeen i Skottland, hvor han også var blitt frimurer, la frem og fikk godtatt et forslag til ny konstitusjon. Den har i ettertid har fått navnet Anderson-Konstitusjonen og er blitt av stor betydning. Andersen Konstitusjonen ble trykket og kom i fritt salg i bokhandelen i frimurenes år 5723, anno 1723 under tittelen:

"The Constitution of the Free-Masons, containing the History, Charges, Regulations etc. of that most Ancient and Right Worshipful Fraternity."

Boken gir en oversikt over frimureriets historie slik man den gang forestilte seg det. Den første frimurer var Adam. Den historiske beretning fulgte Bibelen til byggingen av Salomos Tempel som er nøye beskrevet. Så følger Babylon, Persien, Grekenland, Rom til England hvor korsfarere var bindeleddet. Frankiske og angelsaksiske stenhuggere ble trukket inn i historien Den førtes videre gjennom de engelske kongehus frem til kong William i 1688. Etter denne historiske gjennomgang følger et avsnitt om frimurenes plikter, *"The Charges of a Free-Mason"*. Det skal leses opp når en ny frimurer blir inisiert og ellers når mesteren krever det. Avsnittet gir en detaljert beskrivelse av hvordan en frimurer skal opptre overfor:

- I Gud og religionen.
- II Myndighetene, overordnede og underordnede.
- III Losjen.
- VI Ledelsen, mester, sven og lærling.
- V Losjearbeidet.
- VI Hvordan han skal forholde seg:
  - 1) Når en losje blir stiftet.
  - 2) Når losjemøtet er over og brødrene fremdeles er samlet.

- 3) Når brødre møtes utenfor losjen når ingen fremmede er tilstede.
- 4) Og når fremmede ikke-frimurere er tilstede.
- 5) Overfor en fremmed broder.

James Anderson representerte en undertrykt trosminoritet. I Konvensjonen krever han toleranse. For første gang snakkes det om en religion som er felles for alle mennesker og som alle kan slutte seg til. Det kreves toleranse overfor alle raser.

Om forholdet til staten sier Anderson at: "*Vi frimurere støtter deg ikke om du deltar i aktiv opposisjon, men du blir ikke utstøtt av vårt brorskap. Det skal være til døden avslutter det*". Losjen er upolitisk. Det sies i "*General Regulation*" at "*the Old Land-Marks shall be carefully preserved*". Anderson gjenantar ikke hva disse landmerker er. De er evigvarende og uforanderlige. I ettertid er de blitt tolket forskjellig. Johan Gabriel Findel uttrykker det slik:

- 1) Forpliktelsen overfor en alminnelig religion som alle mennesker kan slutte seg til.
- 2) Oppheve alle skranker som skyldes fødsel, rase, nasjonalitet, hudfarge og politisk parti.
- 3) Enhver som er opptatt i en losje tilhører hele det frimureriske fellesskap, har besøksrett, rett til å være gjest og rett til opptagelse i en annen losje.
- 4) Opptaksbetingelser: Åndelig frihet, god utdanning, moden alder, uklanderlig vandel og et godt yrke.
- 5) Grunnsetningen om at enhver rang mellom brødre skal grunne seg på en sann indre verdi og egen utvikling, samtidig som man anerkjenner den fullstendige likhet mellom brødre.
- 6) Forpliktelse til å løse alle stridigheter mellom personer innenfor losjen.
- 7) Forbud mot å diskutere private stridigheter, politiske og religiøse strids-spørsmål innenfor losjen.
- 8) Taushetsplikten, plikten til å hemmeligholde ritualer, gjenkjennelsestegn og bruken av dem.
- 9) Enhver frimurers rett til å nyte godt av den frimureriske lovgivning, rett til å velge og rett til å bli representert i Storlosjen".

Landemerkene praktiseres forskjellig og har varierende innhold. I noen storlosjer praktiseres opptil 53 landemerker. 2 Gjennom disse regler ledes frimureren inn i et system som vil gjøre ham til et lydige plikttoppfyllende medlem. L J Aune forteller:

"Frimureriet utviklet seg med rivende hast ikke alene i Europa, men også i andre Verdensdele. Den Engelske Storloge udstedte beredvillig Konstitu-

sjonspapirer til Datterloger i andre Lande, uden at Forbindelsen med Moderlogen i de fleste Tilfælde synes at have været særlig intim. De fire smaa Engelske Loger havde med Tiden skabt en Bevægelse der skulde komme til at indtage en fremskudt Plads i det menneskelige Kulturarbejde... Den katolske Kirke viste hurtigt sit fjendtlige Sindelag over for Bevægelsen og i de Lande hvor den katolske Religion var Statsreligion udstedte flere av Regenterne strenge Forbud mod Frimureriet; ja, man betragtede det endog som en Forbrydelse at være Frimurer. Historien kan opvise Masser af Eksempler paa at Jesuitterne og Inkvisitionen er gaaet frem med ubønhørlig Strengthed over for Frimurerne, bl a i Spanien og Portugal; og Fængsel, Tortur og Henrettelser har den katolske Kirke i rigeligt Maal benyttet sig af Den katolske Kirkes Bannbulle benyttedes ofte mod Frimurerne; Den mest omtalte af disse Bandbulle er vel nok den bekente: "In eminenti apostulatus specula", udstedt 29. April 1739 af Pave Clemens XII, og denne Bandbulle efterfulgtes den 14. Januar 1739 af et Edikt, der dømte alle Frimurere i Pavestolen til Galejerne, Pinebænken samt til en stor Mulkt. Den katolske Kirke har imidlertid ikke i Længden magtet at knægte de Tanker og Anskuelser, der kom til orde i Frimurerloger og har, etter som Tiderne er blevet mere oplyste, staaet ganske magtesløs overfor Bevegelsen." 1

Kilder:

- 1 L. J. Aune, *Frimureriet*, utgitt i København 1929.
- 2 Internationales Freimaurerlexikon, Eugen Lennhof, Oscar Posner. Amaltea Verlag, Zürich, Leipzig, Wien, 1932.

4. HØYGE

Frimureriet kom til at stå i et så stort og vigtigt Forhold til Tiden, at det endelig tilkom sig at opstille en egen, selvstændig Institution, nemlig den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet. Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

Den 25. April 1739, hvor den katolske Kirke udstedte et strengt Forbud mod Frimureriet.

4. HØYGRADSYSTEMENE

Frimureriet kom til Sverige fra Frankrike omkring 1730. Utviklingen i Sverige fikk stor betydning fordi det svenske system spredde seg til Norge, Danmark, Finland og til Tyskland. I den første tiden ble det stiftet en rekke losjer med forskjellig tilknytning og med varierende innhold. De sto ofte i et konkurranseforhold til hverandre. Kanselliråd Karl Fredrik Eckleff spilte en viktig rolle i den utvikling som fulgte. Han er blitt kalt "*det svenske frimurersystems fader*", ifølge Johannes Rudbecks bok, utgitt i 1930.

Den 25. desember 1759 stiftet Eckleff sammen med 23 brødre en overbygning som sto over de fra tidligere eksisterende tre grader. Overbygningen, kapitlet eller hodet, består av gradene fra den VII til den X. Som grunnlag for denne forandring foreviste Eckleff noen dokumenter, de såkalte Eckleffske Akter, som inneholdt fullmakt, instruksjoner, seremonielle forskrifter, lover og ritualer for de forskjellige grader. Eckleff påsto at aktene stammet fra et "*Storkapittel*" i Geneve. De var undertegnet av en sekretær Frederik Aesher.

Det står strid om ektheten av disse for frimureriet viktige dokumenter. Eckleff selv har ikke redegjort for hvordan aktene er kommet ham i hende. Sannsynligheten taler for at Eckleff selv har forfattet aktene. En støtte for denne antagelse er det faktum at aktene hittil ikke er kommet for dagen andre steder.

Eckleff ga frimureriet en ny skikkelse. Tidligere kunne ethvert medlem bevege seg fra den laveste til den høyeste grad ved å erverve kunnskaper, leve et aktverdigg liv, gjennomgå den utvikling som krevdes på de forskjellige trinn og tilslutt gjøre seg gjeldende i ledelsen I Eckleffs system slik det utviklet seg oppsto en sperre ved den VII grad. For å komme videre måtte vedkommende godkjennes av stormesteren. Bare menn som tilhørte adelen kunne komme i den VIII grad og videre. Denne regel ble oppmyket i 1832 og helt opphevet i 1912. Eckleffs system åpnet for styring ovenfra og derigjennom mulighet for politisering.

Høsten 1771 trådte Hans Kongelige Høyhet hertug Karl av Södermanland, senere kong Karl XIII, inn i frimureriet. I mai 1773 gikk han inn i storkapitlet. På denne tid ble kong Gustav III og hertug Fredrik Adolf opptatt i frimurersamfunnet.

Kong Gustav III av Sverige (1746 - 1782) gikk med et ønske om å bli stormester for å gi Sverige mer makt gjennom det internasjonale frimureri. Han hadde visjoner om å skape et hemmelig verdensherredømme, en idé som allerede var fremkastet av skotten Ramsey.

Hertug Karl gjorde dyptgående studier Han omarbeidet ritualene og skapte en sammenhengende utvikling i gradene. Vi antar at kravet om lydighet i Johannes lærlings ed, er hertugens verk. 1

Samarbeid med engelsk frimureri

Den engelske legasjonssekretæren Ch. Tullman var bemyndiget av storlosjen i London til å opptre som provinsialmester i Sverige. På slutten av 1760-tallet grunnla han de to losjene "Britannia" og "Phoenix", Formodentlig de eneste losjer i Stockholm som på den tid var lovlig godkjent av storlosjen i England.

For å få slutt på de stridigheter dette forårsaket søkte den svenske landstormester, greve Scheffer, om konstitorial for Svenska Stora Landslogen. Den engelske storlosje utferdiget den 7. mars 1770 et konstitorial hvori de eksisterende svenske Johanneslosjene ble erklært ulovlige. Samtidig ble Tullmans bemyndigelse trukket tilbake. Hans losjer ble oppløst i 1777.

Kong Georg III av England (1738 – 1821) erklærte seg som protektor av svensk frimureri som derved ble innlemmet og godkjent av det verdensomfattende engelske frimureri. De to storlosjer inngikk en oppriktig forening uten subordinasjonsplikt fra svensk side. 2

Det var naturlig at svensk og engelsk frimureri sto sammen. Begge hadde sine høygradssystemer som sto under kontroll av de respektive konger. Frimureriet ble kongenes hemmelige maktapparat hvor hensikten var å bevare det bestående og å motarbeide revolusjonære og andre bevegelser som kunne true kongemaktens interesser.

Kilder:

- 1 Karl Fredrik Eckleff, Johannes Rudbeck, 1930.
- 2 Svenska Frimureriets Historia, Magnus Kinnander, Stockholm, 1943.

5. DA FRIMURERIET KOM TIL NORGE

I 1749 fikk norske frimurere såkalt konstitusjonspatent fra den engelske provinsialmester for Danmark og Norge. Norges første losje "St Olaus til den hvite Leopard" ble stiftet. Det gikk 87 år, helt til 1836, før den neste levedyktige losje, "St Andreaslogen Oscar til den flammende Stjerne" ble dannet.

Det var som støttespiller for Kong Oscar II i tiden før unionsoppløsningen med Sverige i 1905, at frimureriet fikk sitt gjennombrudd i Norge. Kong Oscar II sørget først for at de norske losjene ble lagt under Svenska Stora Landslogen hvor han selv var stormester. Frimureriet i Norge fikk dermed et klart politisk innhold. Nordmenn som gikk inn i frimureriet kom til å avlegge lydighetsed til kongen som var svensk.

Kongemakt og Storting

Den politiske striden sto mellom Kong Oscar II og det konservative Høyre på den ene siden, og Venstre under blant andre Johan Sverdrups ledelse på den andre. På de konservatives side sto de etablerte institusjoner, embetsverket, hæren, kirken, universitetet og Høyesterett. Det dreide seg om innføringen av parlamentarismen. Storting fikk vi i 1814, men frem til 1869 møtte det bare en gang hvert tredje år. Johan Sverdrup ønsket å øke de folkevalgtes makt på bekostning av konge og embetsverk. I denne kampen ble alle midler tatt i bruk. Statsminister Selmer i høyre-regjeringen reiste i 1893 til Kong Oscar på slottet Sofiero for å diskutere muligheten av å gjøre statskupp. Hvis det skulle bryte ut opprør som hadde karakteren av en revolusjon, ønsket han at Kongen skulle gripe inn, slå opprøret ned med våpenmakt og deretter tvinge igjennom de nødvendige endringer i forfatningen. Henvendelsen hadde sin bakgrunn i den frykt og den uro venstresiden skapte ved å bygge opp halvmilitære styrker gjennom skytterlagene.

Losjebroðrene var Kongens håndplukkede menn, utvalgt innenfor den konservative krets som sto på hans side i politikken. Hans kongelige høyhet Gustav, Kronprins av Norge og Sverige, stormesterens prokurator og ordførende mester i Den Norske Frimurerorden, senere Kong Gustav V av Sverige, uttalte at hvis han skulle komme til å marsjere inn i Norge, ville det bli en triumfmarsj. Uttalelsen ble satt i forbindelse med frimureriet og ble tatt ille opp.

For å huse sitt maktapparat bygget Kong Oscar II frimurernes "Stamhus" i Nedre Vollgate 19 i Oslo. Grunnsteinen ble lagt i 1890 og bygningen ble innvidd i 1894. Arkitekt H. Nissen oppførte en pompøs bygning noe større enn den daværende stortingsbygningen som lå et steinkast unna. Nissen sørget for en bred og 3 – 4 meter dyp grøft og et høyt jern stakittgjerde

med pigger mellom bygningen og fortauet, noe som var vanlig den gang for å beskytte offentlige bygninger mot angrep fra publikum.

Kapitulasjonsakten

Mange av frimurerne var redde for å bli kong Oscar II's femte. kolonne i den strid. som pågikk. De innså at de kunne komme i en situasjon hvor de ble tvunget til å adlyde Kong Oscar II og derved kunne komme til å gå imot sitt lands interesser. Det var uklarerheter omkring hva lydigheten omfattet. J.A. Aune skriver om dette:

Vanskeligheter oppsto da "*Broderforeningen i Trondhjem*" i 1880 søkte om å få opprette "*en rettmessig og fullkommen St Johannes Loge*". Den 7. juni 1881 utstedte daværende Kronprins Gustav, stormesterens prokurator og ordførende mester for Den Norske Frimurerorden, en underkastelseserklæring til undertegnelse av den vordende losjes stiftere. I denne kapitulasjonsakt krevde han at den nye losje skulle:

"Vara skyldig att höramma, efterkomma och verkställa alla de Bud och Befalningar som Vi genom nämnda Provinsialloge eller genom de af Oss i denna Provins förordnade högst opplyste Direktorier för godt att finna att direkt eller indirekt meddela."

Majoriteten av brødrene erklærte seg som frie norske borgere og var ikke villige til å undertegne kapitulasjonsakten slik den lød. De mente at der manglet tilføyelsen "*i frimureriske anliggender*". Teksten åpnet for at brødrene også i politiske og personlige forhold å skulle "*adlyde og efterkomme og utføre*" hva hans majestet Kong Oscar II ville befale dem, "*direkte eller indirekte*".

Lydigheten gjelder alle forhold

Episoden forteller at lydighetseden i praksis omfattet alle forhold også politiske forhold. Dette førte til en splittelse som kom til å omfatte hele den norske frimurerbevegelse og som varte i 70 år.

Den 16. desember 1881 ble St Johanneslosjen "*St Olav til det gjenreiste Tempel*" dannet uavhengig av den X provins, Sverige. Dette ble først ikke godtatt av de øvrige losjer. De utbrytende brødre ble betraktet som menedere fordi de hadde brutt den ed de tidligere hadde avlagt. Utbryterne på sin side ytret tvil om hvorvidt svenskene hadde noen enerett til å opprette losjer i Norge. De hadde fått sitt anerkjennelsesdekret fra London i 1770 Det gjaldt for Sverige og svenske besiddelser. Mange av de tyske storlosjer anerkjente

ikke noe svensk hegemoni i Norge. Det lyktes utbryterne å bli tildelt konstitusjonspatent fra forbunds og storlosjen "Zur Sonne" i Bayreuth. Det var allerede tale om en fullstendig organisasjonsmessig splittelse av norsk frimureri forårsaket av kongens krav om absolutt lydighet i alle forhold også politiske og personlige.

Ved forhandlinger i 1898 oppga Svenska Stora Landslogen sitt krav om frimurerisk hegemoni, den såkalte sprengerrett, i Norge, Den anerkjente de opprettede Johanneslosjer som likeverdige med sine egne. "Zur Sonne" opprettet følgende losjer:

- 1885 "St. Johanneslogen Olav Kyrre til det gyldne Kjede", Kristiania.
- 1891 "Kolbein til den oppgaaende Sol" i Lillehammer.
- 1895 "St. Hallvard til den flammende Stjerne", Hamar.
- 1900 "Humanitas til de tvende Liljer", Skien.
- 1895 "Den Norske Provinsialloge Polarstjernen," Kristiania. 3.

Bjørnstjerne Bjørnson

Bjørnstjerne Bjørnson skrev et innlegg i Verdens Gang om "De svenske Kongers Frimureri." Deler av innlegget er gjengitt nedenfor:

"Aftenposten har faat seg den Oppgave tildelt at væрге de svenske Kongers Frimureri mot at blive undsagt og ved lov landsforvist fra Norge."Frimureriet", fortæller, Bladet, "er det mest harmløse av alle Institusjoner, Frimureriet holdes for helt uskyldig overalt ellers i Verden."

Nu er det umaatelig forskjell på de svenske Kongers Frimureri og Frimureriet "overalt ellers i Verden". Men intet sted holdes det for helt uskyldigt, uden det skulde være i Storbritanien og Irland og der hvor Moderlandets Frimureri er indført (Amerika, Indien og Australien). Man bør mindes den Holdning som den katolske Kirke har indtaget og endnu bestandig indtager til det franske, Italienske og Belgiske Frimureri. Man læse enkelte udtryk om det i pavelige Buller og biskopelige dekreter, (netop nylig siterede i den europæiske Presse) Frimureriet kaldes heri ligefrem, "Djævlens Verktøj" Derav vil man skjønne at det ikke "overalt ellers i Verden" holdes for helt uskyldigt. I Spanien, Rusland, Finland er det forbudt.

Det franske Frimureri er den katolske Kirke den værste Torn i Øjnene derfor at den fortjener sit Navn. Den franske Murer er "fri", deres Broderskap hviler på Aandsfrihet og Selvbestemmelsesret. Deres Samfundsorden har republikansk Snit.

De svenske Konger derimod har Enevoldskongedømmet som Norm. Det er ingenlunde et Samfund av "fri Mænd". Medlemmene er bundne i uverdigg underkastelse, under en vilje som ikke er indskrænket ved lov.

Jesuiternes Samfundsorden er altså deres Forbillede. Og derfra stammer det. Tempel- herrernes Ordensregler med Optagelsesprøver og Ritual var nemlig blevet Jesuiternes Eiendom og Gustav den Tredje kjøpte det af jesuitiske Prester i Italien. Karl den Trettende lot det så oversætte og indføre i Sverige. Han gav Bernadotterne det i Arv som "*Kronens øverste Juvel*". I militære, geistlige og verdslige Mænd, i Adel og Rigmænd har Dynastiet vundet den mest underdanige Garde. Siden er Systemet gaat over til Danmark og Norge.

Om Ordenens Optagelseprøver siger den Kommite, som det engelske Frimureri i sin Tid nedsatte for at undersøge det, at Prøvene fysisk er uværdig vor Tidsalder, og deres moralske Del absolut fordømmelig; ti at gjøre sig skyldig i positiv Usandhed (Kommitéens eget Udtryk), for derved at friste den, der skal optages, til at forgaa sig, er uhæderligt. Om det svenske Systems Væsen og Traditioner har den edle Kronprins Friedrich (senere tysk Keiser) udtalt en overmaade streng Dom, dengang han nedlagde sit Embede i den store tyske Landsloge der tilhører det svenske System. Imidlertid er det ikke Optagelses-prøvene hvor forkastelige de i sig selv kan være, endnu mindre det øvrige Ritual som skiller det svenske Frimureri sterkest fra de andre.

Nei, det er Edene fra først til sist og de fire højeste Grader, som kroner Systemet. Disse siste hersker over de underordnede syv Graders Medlemmer og alle adlyder de blindt den øverste. Ved denne avgjørende Endring og især ved de Løfter, som Medlemmene av disse højeste Grader erlegger (sværere for hver Grad), er det svenske Frimureri blevet en Jesuitisk Stat i Staten, ukontrollert af det almene Medvidende, derfor farligt og forkasteligt. Ikke alene at det i Formen er den sindrigste Indøvelse i Kongedyrkelse, noget som tidsaanden fordømmer; men de Løfter som fratager Medlemmerne deres Selvbestemmelsesret og befaler dem blindt at lyde en fremmed Vilje, er umoralske, og at paalegge Mennesker det umoralske som deres højeste, ja eneste lov, faar neppe et for strengt Navn, naar det kaldes æresløst...

Det er; (som en høy frimurer har sagt) "ikke Filla igjen av en naar en har gaat gjennom det der"...

Allerede af den Grund maa den lovgivende Makt skride inn mod de svenske Kongers Frimureri. Ikke alene saaledes som foreslaatt, at ingen kan blive eller være Embedsmand som er medlem af det; men helt ud saaledes at de der har satt deres Vilje i Pant (hos oss til Sveriges Konge) og har avlagt Eder, som kan opphæve norske Borgeres Forhold til Fædrelandets Lover, de maa ikke faa udøve deres norske Borgerret. De er i saå tilfælde borgere af et andet Rige...

Derfor maa vi forlange de svenske Kongers Frimureri forbudt ved lov, vi maa forlange Tab af Borgerret sat som Straf for den, der fremdeles er medlem. Saadant forslag vil nu blive indbragt for førstkommende Storting..." 4

Våpen gjøres

Kong Oscar II ut

lin av Selmers

Selmers. Da dom

utstrider fraden

innmarsj i land

marial, oberstle

Trandslag om

governemekanisme

Wergeland sorg

Niershus Festa

provisialmester

Siden de

handlingene betr

ansvarlige statsr

entilente skriftlig

noen ordre fra K

Unionen me

Striden forte til

svenskegrensen.

Ved un

Nansen at Norg

Hankon VII, tok

Kong Oscar II o

Svenske

som ble valgt til

som nok ville v

alle brødre had

av sine brødre

landets overhoo

firpliktet seg ti

leder? Besto fri

hverandre? En

leder. Hvem va

Hvem kont

Det viste seg s

en selvstendig

overordnede kr

Våpen gjøres ubrukelige

Kong Oscar II utnevnte sin frimurerbroder Selmer som regjeringsjef i Norge, fire av Selmers statsråder var også frimurere. Det ble reist riksrettssak mot Selmer. Da dommen falt i februar 1884 ble Selmer og de fleste av hans statsråder fradømt sine embeter. Situasjonen var spent og man fryktet svensk inntarsj i landet. I denne kritiske situasjon ga Armeedepartementets sjef, statsråd, oberstløytnant Munthe ordre til alle bataljonsjefer på Østlandet og i Trøndelag om å gjøre geværene ubrukelige ved å skru av en del av guvernemekanismen. Kommandanten på Akershus Festning, N. Storm-Wergeland sørget for å bringe ammunisjonslageret fra Hovedøya inn til Akershus Festning så han hadde det under sin kontroll. Han var provinsialmester for frimurerne i Norge og kommandør av Det Røde Kors.

Siden de som sto bak hadde avlagt lydighetsed til Kong Oscar II ble handlingene betraktet som landsforræderi. Stortinget krevde en forklaring. Den ansvarlige statsråd Munthe, nektet av helbredsgrunner å møte i Stortinget. Han erklærte skriftlig at han hadde handlet på eget initiativ, og ikke hadde mottatt noen ordre fra Kongen.

Unionen med Sverige oppløses

Striden førte til at Norge mobiliserte sine militære styrker som ble forlagt langs svenskengrensen.

Ved unionsoppløsningen krevde Christian Michelsen og Fridtjof Nansen at Norges nye konge ikke måtte være frimurer. Hans Majestet Kong Håkon VII, tok ingen kontakt med frimureriet etter at han var valgt til konge. Kong Oscar II og Kronprins Gustav måtte forlate norsk frimureri.

Svenskekongens maktapparat gikk over til lege Johan Gottlieb Conradi som ble valgt til stormester etter 1905. Dette må ha vært en improvisert løsning som nok ville vært brukbar dersom frimureriet hadde bestått av tre grader og alle brødre hadde vært like. I det svenske system krevde stormesteren lydighet av sine brødre. Det kunne han gjøre fordi han tilhørte kongehuset og var landets overhode. Johan Conradi hadde ikke tilsvarende rang, han hadde selv forpliktet seg til lydighet. Hvem var i denne situasjon det norske frimureriets leder? Besto frimureriet nå av en rekke menn som hadde avlagt lydighetsed til hverandre? En umulig situasjon. Det svenske system forutsetter en autoritær leder. Hvem var denne leder etter at Kong Oscar måtte trekke seg ut?

Hvem kontrollerer storlosjen?

Det viste seg snart at Den Norske Frimurerorden tross denne endring ikke ble en selvstendig norsk uavhengig organisasjon. Den ble fortsatt styrt av overordnede krefter som selv den nyvalgte stormesteren måtte adlyde.

Den Norske Provinsialloge Nordstjernen, utbryterlosjen, hadde et godt forhold til brødre som tilhørte det svenske system. De to organisasjoner respekterte hverandre og samarbeidet helt frem til den 9. juli 1920 da maktkampen igjen blusset opp. Dette er beskrevet i:

"Blade av Norges Frimurerhistorie. Manuskript kun for Frimurere. Utgitt på Den Norske Storloge Polarstjernens foranledning 1923."

Den 8. mai 1920 på "Zur Sonne"s årsmøte i Constanz, ble Den Norske Storloge Polarstjernen stiftet. Den nye Storlosje ville få rett til å stifte lokale losjer. Innvielsesfestlighetene skulle foregå i Trondhjem 10. juli 1920. Viseste Salomos Vikarius i Den Norske Store Landsloge, oberst Wilhelm Hansen Færden var invitert til innvielseshøytidelighetene i den nyopprettede Storlosje. Han ville bli utnevnt til æresmedlem. Færden ga uttrykk for at han følte seg bæret og tok imot utnevnelsen, men han kunne ikke komme selv på grunn av andre reiseplaner. Han ville sende en stedfortreder til høytidelighetene.

Stormesteren styres av utenlandske krefter

Viseste Salomos Vikarius Færden endret brått sitt standpunkt. Stedfortrederen som kom til Trondhjem dagen før høytidelighetene, ble telegrafisk underrettet om at han ikke måtte delta i innvielsen. Færden opplyste at han på grunn av en artikkel i Aftenposten måtte la spørsmålet om æresmedlemskap bli stilt i bero til nærmere opplysninger forelå.

Bakgrunnen for det overraskende omslag var at det gjennom en avisartikkel i Aftenposten var blitt kjent at en ny storlosje var blitt opprettet, Stormester Færden må fra ukjent hold ha blitt tvunget til å endre sine planer. Han forfattet og kunngjorde følgende:

- 1) Den Norske Store Landsloge anerkjenner ikke Storlogen "Zur Sonne"s rett til å innstifte Storloge i Norge hvor Storloge for hele landet eksisterer fra før.
- 2) Den Norske Storloge Polarstjernen Or. Trondhjem, anerkjennes ikke som Storloge.
- 3) Ethvert spørsmål om broderlig omgang og utveksling av representasjon med saadant logesamfund bortfaller derfor.
- 4) Som følge herav tillates herefter ikke noget frimurerisk samkvem mellem de "Den Norske Storloge Polarstjernen Or. Trondhjem", underlagte eller av denne institusjon oprettede logesamfund og deres

medlemmer og Den Norske Store Landsloge logesamfund og dens brodere.

Fra Østen, af den X Frimurerprovins, Kr. 29. aug. 1921.

W. H. Færden. 3

I frimureriets autoritære system ønsker ledelsen å ha full kontroll over sine medlemmer. En broder som har underkastet seg ett system kan derfor ikke tillates å ha frimurerisk samkvem med en broder som er underlagt et annet system, med mindre de to systemers øverste ledere tillater det. Stormester Færden, som åpenbart ikke er Den Norske Frimurerordens øverste leder slik han og andre stormestere påstår, har ikke innsett dette og er blitt korrigeret fra høyere utenlandsk hold.

Splittelsen i norsk frimureri forteller oss tre viktige detaljer fra frimurerens liv som vi ellers ikke ville ha fått kjennskap til :

- 1) Frimurerordenen krever at medlemmene skal adlyde ledelsen på alle områder, også i saker som ikke har noe med frimureriets læresystem å gjøre.
- 2) Stormesteren er ikke den Norske Frimurerordens øverste suverene leder. Stormester Færden endret sine planer etter pålegg fra overordnede som han var pliktig til å adlyde.
- 3) Underkastelses erklæringen som følger konstitusjonspatentet binder enhver lovlig storlosje til den som utsteder patentet, det vil si til den svenske eller den engelske moderlosje. Det er sannsynlig at stormesteren står under kontroll fra den moderlosje som har utstedt underkastelses-erklæringen. Dette knytter frimureriet sammen til et verdensomfattende hele.

Venstresidens holdning

Der hersker ingen tvil om den politiske venstresidens holdning i 1920-årene. I Aftenposten, 10. juni 1926, sto følgende melding under overskriften:

"Kan en faglig tillitmann stå i frimurerordenen?"

"På Norsk Jern og Metallarbeiderforbunds landsmøte hvor kommunistene, både de hjemlige og representantene fra Moskva, i en uke har rast mot den

faglige ledelse og alle dens gjerninger uten å få flertallet med seg, er dukket opp et nytt spørsmål. Kommunistene framsatte nemlig følgende forslag: Det er bragt i erfaring at to av vårt forbunds fremste tillitmenn er frimurere, nemlig (Stilling og Navn på to av Forbundets Tillitsmænd). Frimurerordenen hemmeligholder sine statutter, hvorfor disse ikke kan kontrolleres, men da man kjenner til at frimurerordenen har sine fleste medlemmer blandt borgerklassen, så må det med bestemthet antas, at denne gamle borgerlige institusjon arbeider for bibehold av de nuværende kapi-talistiske samfundsforhold, hvilket formål jo er i strid med vårt forbunds formålsparagraf. Mekanikernes forening anser det derfor å være overenstemmende med vårt forbunds medlemmers interesser, og som en plikt overfor vår organi-sasjon, når vi herved gjør landsmøtorepresentantene oppmerksom på dette forhold, idet vi anser det uforenlig med vårt forbunds interesser at frimurere velges som forbundets tillitmenn." 5

Aftenposten bemerket:

"Kommunistenes forslag er riktigt. I et Samfund hvis Medlemmer tror paa en almægtig, retferdig, vid og kjærlig Gud og Fader, som anser Fedrelands-kjærlighed som en høieste Dyd og Respekt for og Lydighed mot sit Lands Forfatning og Love som en hellig Plikt og som endelig har Fred og Forsoning blandt alle Mennesker som sit Maal - der hører ikke Kommunistene hjemme og vil neppe heller blive tilstedet Adgang om de forsøgte derpaa." 5

Frimureriet forbys

De kommunistiske og de fascistiske stater ville ikke akseptere noen ukontrollerbar maktgruppe innenfor sine områder. Mussolini forbød frimureriet i 1925 etter at visse statshemmeligheter hadde lekket til utlandet. I Romania ble frimureriet forbudt i 1937, i Spania 1938, i Frankrike 1940, i Nederland, Belgia og i Norge, 1941. Da Adolf Hitler kom til makten i 1933 ble de tyske losjer forbudt. Storlosjen "Zur Sonne" i Bayreuth ble tvunget til å erklære seg oppløst. Tidligere medlemmer dannet en ny forening "Gesellschaft zur Pflege Deutscher Kultur", hvor det av lovene fremgår at jøder og marxister ikke hadde adgang, og at forpliktelsen til taushet og hemmelighold var opphevet. I Norge ble stamhuset inntatt av okkupasjonsmakten. Eiendommer og verdier ble inndratt til staten. Det ble satt i gang en voldsom propaganda mot frimureriet som ble beskyldt for å være en jødisk imperialistisk internasjonal sammen-svergelse som hadde verdensherredømme som sitt endelige mål.

En politisk bevegelse

frimureriet sk
li hunder som et
vegepresten:

"Spar at de tyske
granitet og gro
korrespondanse
innvandre, at det
var et politisk rec

Hvis De
frimurere er ført
interesse komm
frimureren da i
i bedrageriet li
Forbauser det
dette bedrager
langt liv?

Frem n
kan undertegne

Svenskekor
Kong Gustav
frimurere fant
losjer:

"Svenska Fri
såsom en oe
bekännelse til
vannit medle
frimurareloge
överhet och le
kärlek til näs
politiska och
övertygelse, M
förbudit att in
har alltid avh
annat lands
sälvtendigt,
heter tilvaron

Et frimureriet skulle være en politisk bevegelse kom som et sjokk på mange. En broder som ønsket å være anonym, skrev i 1941 til sin foresatte i losjen, sognepresten:

"Etter at de tyske innbrytere og senere Nasjonal Samlings efterapere hadde gjenstøket og grafset i samtlige norske frimurerlosjers arkiv, biblioteker, korrespondanse og regnskaper, var det åpenbart en skuffelse å måtte innse, at der intet lå til grunn for påstanden om at det norske frimureri var et politisk redskap for internasjonalt politisk samarbeid.

Hvis De herr sogneprest virkelig sitter inne med beviser for at vi frimurere er fort bak lyset av våre ledere, bør De virkelig snarest i sannhetens interesse komme frem med den. På hvilket trinn og i hvilken stilling blir frimureren da innviet i, hva frimureriet reelt innebærer og dermed medskyldig i bedrageriet like overfor de andre medlemmer av frimurerorganisasjonen? Forhåper det Dem ikke da, at mange bra menn, f. eks. prester som deltar i slike bedrageri overfor medmennesker, kan holde ut i dette ofte gjennom et langt liv?

Frem med bevisene herr sogneprest. Omstendighetene gjør, at jeg kun kan undertegne

"FRIMURER" 6

Svenskekongen orienterer

Kong Gustav V, Viseste Salomos Vikarius og stormester for de svenske frimurere fant det nødvendig å sende følgende sirkulære ut til de svenske losjer:

"Svenska Frimurare Orden är bygd och verkar på kristelig religiöst grund såsom en oeftergivlig fordran för medlemskap upställer Orden därför bekännelse til kristen religion. Övriga trosbekännare tillåtas icke, även om de vunnit medlemskap i andra frimurareorganisationer, att besöka svensk frimurareloge. Orden inskräpper hos sina medlemmer trogenhet og lydnad för överhet och lagar; iakttagande av medborgarlige plikter och goda seder samt kärlek til nästan. Den lämnar oförkränkt deras rätt och frihet att i kyrkliga; politiska och andra samhällliga frågor hava sin egen åsikt och följa sin övertygelse. Men det är medlem av Svenska Frimurare Orden strängeligen förbudit att inom logerna avhandla sådana frågor. Svenska Frimurare Orden har alltid avhållit sig från att taga ställning till eller utala sig om eget eller annat lands yttre och indre politik. Svenska Frimurare Orden är et självständigt, nationellt samfund. Den erkänner icke under nográ omständigheter tilvaron av något överordnad frimuraremyndighet vad denna än må

kallas. Ej hälvi har den nogonsin under sin mer an 200 åriga tillvaro, från
utenlandsk myndighet emottagit påbud eller föreskrift." 7

Kilder:

- 1 Hans Frøystad, *Vekk med frimureriet*, Bergen, 1936.
- 2 J. L. Aune, *Frimureriet*, København, 1929.
- 3 *Blade av Norges Frimurerhistorie, Manuskript kun for
Frimurere*, utgitt av Den Norske Storloge Polarstjernens
foranledning, Trondhjem, 1923.
- 4 Bjørnstjerne Bjørnson, *Verdens Gang*, 15. september 1892.
- 5 *Aftenposten*, 10. juni 1926.
- 6 Krigstrykkavdelingen, Universitetsbiblioteket, Oslo.
- 7 Kong Gustav V *sirkulære til de svenske losjer 1939.*

6. KONG OSCAR II`S MAKTAPPARAT

Et stort antall stortingsrepresentanter, ledende norske militæroffiserer og nøkkelpersoner i samfunnet forpliktet seg til å adlyde stormesteren, Kong Oscar II. Ved å bruke, eller skal vi kalle det å misbruke frimureriet, grunnfestet kong Oscar II sitt grep om Norge. Frimurerbrødrene var tilsiktet å være kongens lojale medspillere. De utvalgte hørte til på høyre side i politikken. Da unionen mellom Sverige og Norge ble oppløst i 1905 måtte svenskekongen etterlate sitt maktapparat. Til ny stormester ble, som tidligere nevnt, valgt legen Johan Gottfried Conradi.

Etter 1905 ble Kong Oscar II æresmedlem av Den Norske Frimurerorden. Blant ordenens øvrige æresmedlemmer var Hans Majestet Kong Fredrik VIII, Konge av Danmark. Han var Viseste Salomos Vicarius og Styrende Mester i den VIII frimurerprovins, Danmark. Kong Oscar II's nettverk var omfattende. Det utgjorde en betydelig maktfaktor i det nye selvstendige norske samfunn. Følgende losjer og broderforeninger var blitt etablert frem til 1915:

*	Den Norske Store Lands Loge, 1891.	
No 1.	St. Andreas Logen Oscar til den flammende Stjerne, Christiania.	
1866		
No 2.	St. Andreas Logen Bjørgvin, Bergen.	1897
No 3.	St. Andreas Logen St. Eystein, Trondhjem, 1902.	
No 1.	St. Johannes Logen, St. Olaus til den hvite Leopard, Christiania.	1749
		-1819
	Fredrikstad Firmurer Broderforening,	1879
	Skiansfjorden Broderforening,	1888
	Tønsberg Frimurer Broderforening,	1890
	Oplandenes Broderforening,	1893
	Arendals Broderforening,	1895
	Moss Broderforening, 1902.	
	Fredrikshald Broderforening,	1902
No 2.	St Johannes Logen Oscar til de syv Bjerge, Bergen,	1875
No 3.	St Johannes Logen Gustav til den ledende Stjerne, Drammen,	1877
No 4.	St Johannes Logen Nordlyset, Trondhjem,	1884
	Nordlands Filial-forening i Bodø,	1903
	Røros Broderforening,	
	1884	
	Tromsø Broderforening,	1901
	Christiansunds Broderforening.	
	1875	

No 5.	St Johannes Logen St Svitun, Stavanger,	1895
No 6.	St Johannes Logen, Orion til de to Floder, Christiansand,	1903
No 7.	St Johannes Logen Oscar til den kronede Bøg, Larvig,	1900
No 8.	St Johannes Logen St. Olaus til de tre Søiler, Christiania, Sandefjord Broderforening,	1903 1899
No 9.	St Johannes Logen Olaus til de tre Roser. Christiania,	1903

Stortingsmenn med plikt til å adlyde Kong Oscar II

Kong Oscar II undergravet det norske demokratiet ved å ta stortingsmenn i ed. I 1904, det siste året under Kong Oscar II, var følgende norske stortingsmenn forpliktet til å adlyde Kongen av Sverige:

***Torgrimm Mathiassen Kleppen**, Lensmann, Hjartdal. St. Olaus til den hvite Leopard.

***Gustav Marthinsen**, Brukseier, St Johannes Loge No 3, Gustav til den ledende Stjerne, Drammen.

***Arne Arnesen**, grosserer, bankbestyrer Kristiansund, St. Johannes Logen No 4. Nordlyset Trondhjem.

***Axel Andreas Tallaug**, overrettsakfører, Lillehammer St JohLogen St. Olaus til de tre Roser, Christiania.

***Magnus Gotthilf Oppen**, visekonsul, skipsreder Tjølling. Deputy Mester i St Johanneslogen Oscar til den kronede Bøg.

***Johan Magnus Halvorsen**, Bankbestyrer, kjøbmann, Trondhjem, St Andreaslogen No 3, Eystein.

***Bernhard Cornelius Brønne**, Farver, Trondhjem Ordførende Mester i St Andreaslogen No 3, Eystein.

***Nils Riddervold Jensen**, adjunkt, formann i Tønsberg frimurer broderforening.

Til sammen hadde frimureriet i 1904 8 av totalt 116 stortingsrepresentanter. Til dette kommer 10 varamenn som var losjemedlemmer. 13

Norsk militærpersonell med edsavleggelse til Kong Oscar II 1904

Kongen hadde ikke lov å ansette svenske borgere som embetsmenn i Norge eller i det norske forsvaret. Å ta ledende norsk militærpersonell og byråkrater i ed gjennom frimureriet var en omgåelse av denne bestemmelse.

***Hans Georg Jacob Stang**, oberst i festningsartilleriet, kommandør på Oscarsborg festning, tidligere statsråd.

***Ole Hansen**, kommanderende general.

- 1895 ***Sam Manthe av Morgenstjerne, Nicolai Krog Oscar**, kabinettsekretær.
 1903 ***Sam Gerhart Stillesen**, adjutant hos kongen.
 1900 ***Serfinand Julius Wedel Jarlsberg**, kammerherre, kommandørkaptein.
 1903. ***Sam Frederic**, innrulleringssjef.
 1899. ***Olav Sande**, generaldirektør for jernbanene.
 1903. ***Sævi Hviden Haug**, premierløytnant i feltartilleriet. senere medlem av generalstaben og stormester i Den Norske Frimurerorden.
 r II ***Svar Aavatsmark**, kaptein det Trondhjemske Infanteri brigade, senere medlem av generalstaben og stormester i Den Norske Frimurerorden.
 gsmenn i ed. I ***Sant Ørn Meinich**, premierløytnant i feltartilleriet, senere oberst og medførredende distriktskommandosjef for generalmajor J. Hviden Haug ved krigsutbruddet 1940.
 stortingsmenn ***Wilhelm Hansen Ferden**, oberstløytnant i feltartilleriet. senere stormester i Den Norske Frimurerorden.
 Olaus til den ***Christopher Fougner**, aspirant i generalstaben, premierløytnant i kavaleriet, senere rittmester og sjef for Samfundshjelpen. Deltok i forberedelser til statskupp i 1932. 6
 stav til den ***Fredrik Wilhelm Schiøtt**, var L L K i Den Store Landsloge, ordførende mester i St. Joh. Logen St. Olaus til de tre Roser, byråsjef i Forsvars departementet, Arme styrelsen.
 Logen St. ***Alfred Zimmer**, cand. jur. surn, premierløytnant i 1. Akershuske infanteribrigade. Tjenestegjørende kaptein i Forsvars Departementet, Arme styrelsen.
 uty Mester i ***Lars Jørgen Tysland**, ordførende mester i St. Joh. Logen Oscar til de syv Bjerge, oberst i festningsartilleriet, Kommandant for Bergens befestninger.
 em, St. ***Peter Johan Arnet**, Den Store Landsloge, byråsjef i Forsvars Departementet, Arme styrelsen. 2
 e Mester i St.
 r
 sentanter. Til

Yrkesmessig fordeling 1904:

Militærpersonell	177
Lensmenn og politi	45
Sagførere, Advokater	143
Bankansatte	70
Offentlig ansatte	126
Redaktører	3
Prester	22
I næringslivet og andre yrker	<u>2767</u>
Til sammen	<u>3352</u>

Frimureriet sto sammen med de kongetro mot flertallet i Norge under løsrivelsen fra Sverige i 1905. En av årsakene til at frigjøringen fra Sverige lyktes, skal ha vært solidariteten mellom svensk og norsk arbeiderbevegelse. Fredsdemonstra-sjoner ble arrangert rundt om i Sverige. I Stockholm gikk Hjalmar Branting i spissen for 40 000 demonstranter. De krevde et fredelig oppgjør med Norge. Den viktigste årsaken var kanskje at stormaktene ikke ønsket krig. England kunne være interessert i at Norge ble skildt fra det mer tyskvennlige Sverige,

Norges nye konge, Haakon VII, forpliktet seg til ikke å ha forbindelse med frimureriet. Hans etterfølgere, kong Olav V og vår nåværende konge Harald V har ikke tatt del i frimureriets aktiviteter. Det norske kongehus har tvert imot tradisjon for å være støttespillere for demokratiet. Den nære folkelige tilknytning har styrket kongehusets stilling i Norge.

Et internasjonalt maktapparat

Avtalen mellom den svenske Konge og det engelske kongehus styrket frimureriet internasjonalt. Det fjernet stridsspørsmål. Det fremmet samarbeid. Målet kan ha vært å danne en internasjonal maktgruppe som skulle forsvare det bestående samfunnssystem mot revolusjonære ukontrollerbare bevegelser, for derigjennom å skape ro og stabile forhold. I de gamle matrikkeler kalles de utenlandske forbindelser for: "Våre allierte". Dette peker mot at norske frimurere betrakter seg som om de var i en kampsituasjon. Hvem er i såfall alliansens motstandere? Kanskje alle vi utenforstående? Allerede i 1904 mens Kong Oscar II ennå var stormester hadde Den Norske Store Landsloge gjensidige personlige representanter i følgende utenlandske losjer.

- Den Svenske Store Landsloge.
- Den Danske Store Landsloge.
- Die Grosse Landes-Loge der Freimaurer von Deuthland.
- Die Grosse National-Mutterloge in die Preusischen Staten, gen: Zu Den Drei Weltkugeln,
- Die Grosse Loge von Preussen, Royal York zur Feundshaft.
- Die Grosse Freimaurer loge "Zur Eintracht".
- Die Grosse Landesloge von Sachsen.
- Groot- Osten der Nederlanden.
- The United Grand Lodge of England.
- The Grand Lodge of Scotland.
- The Grand Lodge of Ireland.
- Supreme Council de Belgique.
- Grand Orient de Belgique.
- The Grand Lodge of the State of New York.

The Supreme Council of the Southern Jurisdiction, USA.

The Grand Lodge of Free and Accepted Masons in New-Brunswick, Canada. 1

Etter 1905 fortsatte norsk frimureri sin virksomhet tilsynelatende uten noen form for nasjonal styring. Ordenen utvidet sitt medlemstall og tok stadig opp forbindelser med nye utenlandske storlosjer. At Den Norske Frimurerorden var en politisk organisasjon kan det ikke herske tvil om, selv om det ble benektet av ordenens ledelse. Medlemmer var utvalgt nettopp på grunn av sin politiske tilhøring.

Hemmelig politisk hær

Generalstaben, som for en stor del var kong Oscar II's menn fra før 1905, opprettet i 1918 en hemmelig hær samtidig som den avvæpnet den norske verneplikthæren. Historieforskeren Nils Ivar Agøy skriver om dette i sin avhandling, "Militæretaten og den "Indre Fiende," fra 1905 til 1940": Han

"I 1908 ble noe som er blitt kalt en hemmelig hær opprettet i Norge ikke som enkelte avdelinger, men som et mobiliseringsalternativ. Den var beregnet på å slå ned "indre uroligheter" og var bygget opp av vernepliktige som ble regnet for å være tilhengere av den bestående samfunnsorden. I praksis betydde dette at det militære befalet i dypeste hemmelighet valgte ut dem de trodde ville støtte til de borgerlige partiene, mens de på den annen side unngikk soldater som antok støttet arbeiderbevegelsen eller som tilhørte de laveste sosiale lagene. De vernepliktige som var valgt ut (ofte uten å vite det selv) ble organisert i egne sikkerhetsavdelinger som skulle mobiliseres på meget kort varsel og hadde sine egne lager av våpen og ammunisjon.

Sikkerhetsstyrkene var fra starten ca. 16 000 mann sterke, men vokste senere. De fantes over hele landet. I omfang og med hensyn til oppgaver var de vesensforskjellige fra de små avdelingene som ble sendt hit og dit til assistanse for politiet. Samtidig som de ble opprettet, ble våpnene i hærens mobiliseringslagre gjort ubrukelige for å hindre at "urostiftere" kunne bemektige seg dem". 3

Den 20. februar 1918 gikk det et telegram fra kommanderende general til divisjonene:

"Efter ordre fra KG skal man anmode hr. Generalen om saa snart som mulig at treffe forføyninger til at slagfjærene blir uttatt av skytevaapnene i de magasiner som paa grund av sin beliggenhed maa ansees særlig utsatt for angrep

av ondsindede og som nu ikke maatte være tilstrekkelig sikret slagfjærene blir derefter at opbevare paa sikkert sted." 4

Historieforskeren dr. philos Lars Borgersrud,

Redegjør her for avvæpningen av verneplikt hæren.

"17. april 1923, ble kanondelene sammen med tilsvarende mekanismer fra regimentets revolvere og geværer flyttet ut til Oscarsborg festning i Drøbak-sundet. Av oversikten fra 1923 går det fram at tennmekanismer for 72 kanoner, 2 mitraljøser, 1804 karabiner, 338 geværer, 340 pistoler, 898 revolvere befant seg på Oscarsborg, mens våpnene og ammunisjonen var på Ski depot. Mesteparten av artillerimekanismene ble liggende på Oscarsborg til tyskerne fant dem i 1940, ubeskadiget, etter at festningen hadde overgitt seg.

Vi ser at mønsteret er det samme som i Trøndelags og Bergens-området. Kravene til den indre mobiliseringen førte til at våpendelene endte på steder som lå svært utsatt i tilfelle krig. Slik var det over hele landet fra Iddefjorden i sør til Grense Jacobselv. De viktigste gjemmesteder var: Fredriksten i Halden, Oscarsborg i Drøbak, Høytorp i Mysen, Askim, Akershus-Hovedøya i Oslo, Kongsvinger festning, Tønsberg festning, Odderøya fort i Kristiansand, Bergenhus festning i Bergen, Agdenes og Kristiansten festning i Trondheim. I Nord-Norge var det dårligere med sikre gjemmesteder. Likevel ble beholdningene ubrukeliggjort også der og tennmekanismer gjemt unna i militæranlegg på politi- og lensmannskontorer.

Mobiliseringshæren var med disse tiltakene avvæpnet før Mobilisering. Det krevde ikke overnaturlige evner for å forutse at det ikke var til å unngå at et overraskelsesangrep med skip måtte ta kystfortene først... " 5

Hvem var "Den indre fienden?"

Det som ble regnet som "Den indre fiende", var arbeiderklassen. Her oppfattet man det militære som høyresidens kamporgan mot den revolusjonære marxistiske arbeiderklasse. Forsvarsminister Christian Fredrik Monsen i arbeiderregjeringen fra 1928 sier i skriftet "Sannheten om militærvesenet":

"Enhver vil vite, at den norske hær på over hundre år ikke har løsnet et skudd til forsvar for landets nasjonale frihet og selvstendighet, mens den utallige ganger er blitt brukt mot "den indre fiende". landets arbeiderklasse, for å slå den ned og hindre den berettigede kamp for økonomisk frihet og bedring av sine livsvilkår...

Allerede i 1880-årene ble militære sendt mot streikende arbeidere, det var mot de elendig lønnede sagbruksarbeidere i Drammen. Soldatene gikk på med blanke våpen, og streiken ble ordnet etter de rike brukseieres ønske - I

slagfjærene blir

mekanismer fra
tning i Drøbak-
anismer for 72
0 pistoler, 898
nisjonen var på
å Oscarsborg til
overgitt seg.
gs og Bergens-
delene endte på
hele landet fra
mmesteder var:
Mysen, Askim,
berg festning,
n, Agdenes og
igere med sikre
også der og
annskontorer.
net før Mobili-
et ikke var til å
ørst..."⁵

n. Her oppfattet
revolusjonære
rik Monsen i
ervesenet":

lønnet et skudd
ns den utallige
klasse, for å slå
og bedring av

ende arbeidere,
Soldatene gikk
prieres ønske - I

1903 gikk fiskerne i Nord Norge til aksjon for å få slutt på hvalfangsten inne i
jordene, fordi den ødela fisket for dem, og da gjentagne forestillinger til
statemaktene ikke førte til noe overfor de sterke spekulasjonsgruppene som sto
for jakten på hvalen, fikk vi affæren i Mehavn. 400 - 500 båter dro inn til
industriasjonen der. Fiskerne spent tau om fabrikkpipen, dro den ned og jevnet
massen med jorden. Da våknet den norske staten, ikke for å komme de fattige
fiskerne til hjelp i deres kamp for å livberge seg, men for å sende soldater
som slo ned på fiskerne. Først etterpå ble saken nøyere undersøkt.
Staten måtte gi fiskerne rett, og vi fikk hvalfredningsloven.

Så har vi konflikten i Dunderlandsdalen 1908. Det utenlandske selskap
som årev den metallfattige malm brukte en metode for knusing av malmen som
skadet både maskinene og mennesker på grunn av det finfordelte støv. De måtte
innføre en slags skiftordning, således at når en mann hadde arbeidet i
industriet et år måtte han ha utearbeide i fri luft i 4 år for å overvinne følgene.
Det var nettopp disse forhold som skapte konflikten. Staten stilte seg uten
innblanding på de utenlandske spekulanters side, og ved militærets hjelp ble det
mede slått ned. Etterpå viste det seg at selskapet, som gladelig ofret de norske
arbeideres helse, måtte innstille driften, fordi det i lengden ikke lønnet seg å
skaffe inn nye maskiner til stadighet.

Vi kan peke på maskiniststreiken i 1912, da marinen blev satt inn i
streikebrytertjeneste for å hjelpe rederne. Og vi har den skammelige affæren
på Bjørgan i 1914, da arbeidernes tog blev overfalt med pøbelstreker av
borgerlige urostiftere. Istedenfor å gripe inn mot de skyldige i de uroligheter
som oppsto, blev det sendt militære til arbeiderbyen, og endel arbeidere blev
satt og ført i lenker til fengslet i Skien.

I krigen mot Sulitjelmaarbeiderne i 1917, deltok både hær og marine
med den største tapperhet, sekundert av kjempemessige sensasjonstelgrammer
i den borgerlige presse, og det lykkedes virkelig å bemektige seg den unge
militernekte som arbeiderne ikke ville utlevere til justisen og som var den
egentlige krigsårsak.

Under storstreiken 1921 og storlockouten i 1924 blev militær-
avdelinger øvet med inngripen for øyet og blev i store lastebiler kjørt gatelangs
i Oslo med stålhjelm på hodet og fullt krigsutstyr.

Under storstreiken i 1921 blev det av militære myndigheter satt i gang
et vidt forgrenet spioneri blant arbeiderklassen, og mannskapene i de militære
avdelinger blev merket "sikre" eller "usikre". Dermed var det risikomoment som lå i
den militære verneplikt opphevet, man kunne til enhver tid plukke ut tropper
som var absolutt til å stole på. Men for det tilfelle at de legale
militæravdelinger ikke skulle være tilstrekkelige har overklassens pappagutter
opprettet hvite garder, pistolklubber, samfunnsvern og "legioner" som står
ferdige til å rykke ut mot arbeidere i enhver lønnskonflikt. De står på en god

for med de militære myndigheter, får våpen og driver sine øvelser på militært område - mens arbeiderungdommen som søker å påvirke sine kamerater på moen gjennom foredrag og spredning av opplysende skrifter, blir kastet i fengsel for sin helt fredelige virksomhet." 11

Forsvarsmannister Monsen forteller her om militærstreiken i 1924 hvor hensikten var å undergrave verneplikthæren for å frata de borgerlige deres maktapparat. Ca. 40 partitillitsmenn, agitatorer og redaktører måtte stå til rette for ulovlig oppfordring til militærnekting. Blant dem som ble dømt var Martin Tranmæl, Rolf og Einar Gerhardsen, Rolf Hofmo, Oscar Torp, Nils Hønsvald og Theodor Broch. 12

Vidkun Quisling og generalstaben

Daværende aspirant til generalstaben Vidkun Quisling, fikk i oppdrag å utarbeide reglene for militære inngrep i sivile konflikter. Quislings forslag ble vedtatt av Kommanderende General i april 1922.

I følge reglene skal sikkerhetsvaktene ta seg av vakthold over militære anlegg og etter oppdrag fra politiet også over sivile anlegg. Jernbanevaktene skulle sørge for at jernbanene kunne holdes i drift, og Ordensvernet skulle assistere politiet under uroligheter. Når disse enheter var tatt i bruk skulle området erklæres som militært og kommandoen legges til den militære ledelse. Det såkalte "pålitelighetsprinsippet" ble innført. Vernepliktloven påbyr loddtrekning ved utvelgelse av mannskaper til militærtjeneste. Etter de nye reglene fra 1922 skulle de militære myndigheter "sile" mannskapene som skulle gjøre tjeneste som sikkerhetsvakter og i Ordensvernet. En slik utvelgelse innebar at offiserene selv var utvalgt på politisk grunnlag.

De som ble utelatt, var fagforeningfolk og medlemmer av arbeiderpartiet og andre fra den politiske venstresiden. Dette kunne i lengden ikke holdes skjult. Det styrket, med rette, venstresidens oppfatning om at militærvesenet var et redskap for "den herskende klasse". Ordningen, selv om den ikke ble kjent i detalj, bidro til å skjerpe motsetningene.

Imidlertid, i 1923 og 1924 da avvæpningen av verneplikthæren ble gjennomført var venstresiden og arbeiderpartiene pasifistiske. De gikk med det brukne gevær på brystet. De motarbeidet militærvesenet som de ville avskaffe. Det var liten risiko for at arbeiderbevegelsens menn skulle bemektig seg forsvarets våpen for å gjennomføre en væpnet revolusjon. Det er heller ikke noen gang funnet våpen hos venstreradikale grupper verken før eller etter 2. Verdenskrig.

Avvæpning av verneplikthæren var et meget sterkt politisk virkemiddel. Det kan neppe være en reaksjon alene rettet mot den verbale aggresjon fra en liten gruppe som tilhørte venstresiden. Den egentlige

hensikten kan ha
fortsettelse av de
tiden før 1905 som

Som følge av hen
hæren" et eget m
ved personlig inn
mobilisering som
Fremveks
for en revolusjon
vel begrunnet.
Ordensvernets op
holde næringslive

Arbeiderpartiet b
preget av de sto
opposisjon innen
overtok den lede
opptatt i Komint
Sosialdemokratis
Den Rus
bevegelsen. Da S
et mindretall stift
Vi hadde
Sosialdemokratis

Arbeiderpar
Hornsrudregjerin
Christopher Horn
møtt med mistilli
For de
lettelse at Horn
revolusjonær. M
en regjering på
om Hornsrud
var imidlertid il

Det in
målbevisst for
inne.

Den spanske

hensikten kan ha vært å sikre seg makten ved å sette Det norske folk utenfor, en fortsettelse av den kamp vi hadde mellom kongemakt og parlamentarisme i tiden før 1905 som vi kjenner fra 1880-årene.

Som følge av hemmeligholdet og pålitelighetsprinsippet fikk "den hemmelige hæren" et eget mobiliseringssystem. Mannskapene måtte innkalles pr. brev, ved personlig innkallelse eller pr. telefon, i motsetning til den alminnelige mobilisering som settes i verk med åpen kunngjøring.

Fremveksten av "den hemmelige hæren" var sprunget ut av reell frykt for en revolusjon som kunne kaste samfunnet ut i kaos. I 1918 var en slik frykt vel begrunnet. Revolusjon hadde vi hatt i Frankrike og i Russland. Ordensvernets oppgave var først og fremst rettet mot å hindre streiker og å holde næringslivet i gang.

Arbeiderpartiet ble stiftet i 1887. I tiden frem til 1. verdenskrig var partiet preget av de store revolusjonære strømninger. Det dannet seg en radikal opposisjon innen DNA. Revolusjonen i 1917 stimulerte venstresiden og i 1918 overtok den ledelsen av partiet. Moskvatesene ble godtatt i 1920. Partiet ble opptatt i Komintern. De mer moderate medlemmer brøt ut og dannet Det Sosialdemokratiske Parti i 1921.

Den Russiske Revolusjonen skapte sterke motsetninger i arbeiderbevegelsen. Da Sovjetunionen ble stiftet i 1922, brøt flertallet med Moskva, og et mindretall stiftet Norges Kommunistiske Parti, NKP.

Vi hadde således tre arbeiderpartier frem til 1927 da DNA og Det Sosialdemokratiske Parti sluttet seg sammen og ble ett parti. Arbeiderpartiet.

Arbeiderpartiet danner sin første regjering

Hornsrudregjeringen, Arbeiderpartiets første regjering ble dannet i 1928. Christopher Hornsrud ville ikke samarbeide med "kapitalkreftene". Han ble møtt med mistillitsforslag og måtte gå etter 18 dager.

For de radikale på venstresiden, for kommunistene, var det en lettelse at Hornsrud regjeringen måtte trekke seg. Arbeiderbevegelsen var revolusjonær. Med revolusjonære øyne øyne var det ikke riktig å danne en regjering på de borgerliges premisser, dvs å tre inn i deres system som om Hornsrud skulle representere et borgerlig demokratisk parti. Tiden var imidlertid ikke inne til å gjennomføre noen revolusjon.

Det internasjonale frimureriet arbeidet imidlertid ganske målbevisst for å skape grunnlaget for revolusjonen senere når tiden var inne.

Den spanske borgerkrig

Historieforskeren Lars Borgersrud sammenlikner situasjonen i Norge i 1935 med Spania i 1936 da Den spanske Borgerkrigen brøt ut. Her kom som kjent en venstreorientert republikansk regjering til makten etter valgseier, hvorpå en nesten samlet hær og flyvåpen under ledelse av general Bahamonde Francisco Franco gikk til opprør mot den lovlige valgte regjeringen. Borgersrud sier at

"Scenariet minner sterkt om det som var beskrevet i generalstabsoffiser Adolph F. Munthes PM fra 1931." 8

Militærkuppet i Spania startet i juli på den tid Monsen ble gjort kjent med "den hemmelige hæren" og han ble klar over den styrke Arbeiderpartiets motstandere kunne oppvise.

Monarkistiske grupper under Francos ledelse startet opprøret i Spania. Opprøret fikk straks et internasjonalt preg. Hitler og Mussolini støttet opprøret med våpen, tropper og fly. De italienske frivillige utgjorde 50 000 mann og de tyske 10 000 mann. På regjeringens side kjempet 50 000 frivillige fra 54 land. Krigen ble ført med fanatisk hardhet, 500 000 mennesker omkom i krigshandlinger. 9 Motsetningen mellom de fascistiske og de demokratiske krefter som i 1930-årene ble synlig i Norge, var et internasjonalt fenomen.

Planer om høyreside kupp

I kretsen rundt Quisling drøftet man det politiske grunnlaget for et statskupp. Borgersrud skriver:

"De planer som ble diskutert gikk ut på å skape en sammensvergelse mot regjeringen og en politisk aksjon mot Stortinget. Samtidig skulle storfinansien skape bankerott i økonomien. Så skulle de sterke menn med Quisling i spissen overta roret og innføre hva de rett ut kalte "diktatur"

Den sentrale drivkraften var Freia-direktøren Johan Throne Holst, som også var president i Norges Industriforbund. Foruten Quisling deltok også andre statsråder. Generalstabens operative avdeling var representert ved kaptein A. F. Munthe, en nær venn av Quisling. Av andre militære finner vi general og tidligere statsminister Jens K. M. Bratlie, rittmester og sjef for Samfundshjelpen, Christopher Fougner, Major og sjef for Samfundsvernet, Ragnvald Hvoslef. Kaptein og sjef for forsvarskommisjonen Frederik Prytz." 6

En ung jurist, Johan Hjort, hadde redegjort, på et hemmelig møte, for hvordan Quisling kunne bli diktator i Norge med grunnloven i ryggen. Det hadde sammenheng med at en norsk regjering etter grunnloven ikke behøvde å bøye seg for et flertall i Stortinget. Derved kunne diktaturet etableres gradvis. 10

Av de s
grad i losje r
også i losje nr 8
nr 12 noe ser
firurerordener
kan ha samme
beslektede ideo
underkaste seg
lever edsavleg

I perio
private fascistis
kom inn i For
kompanier, sikk
"Den hemmelig

Arbeiderpa

Det var i denne
si at Det Nors
Makten lå hos
hos medlemme
fascistiske pådr

Når de
Nygaardsvoldre
væpnede styrke
mest velorganis
trukket inn i?
parti. Langt ser
at det var snak
skjedde intet so

Det var de ung
Lie, Terje Vold
Etter hvert kor
Vold gikk så la

Hva fo
sjon? De behol
ut. Forsvarsmi
hevet. Avvæp
tennmekanisme
tidsrommet 193

Av de som planla opprør hadde major Christopher Fougner i 1932 den III grad i losje nr 8, Frederik Prytz fra Storfosen i Trøndelag hadde VIII grad også i losje nr 8. Kaptein Adolph Fredrik Munthe er oppført med I grad i losje nr 12 noe senere, i 1939. Det er bemerkelsesverdig at medlemmer av frimurerordenen samarbeidet med Quisling og hans menn om statskupp. Det kan ha sammenheng med at Quislings nazisme og frimureriet var nær beslektede ideologier. De bygger begge på at medlemmene er villige til å underkaste seg en autoritær ledelse. Begge bevegelser er antidemokratiske og inneber edsavleggelse med krav om lydighet av sine medlemmer.

I perioden 1933-34 nådde den hemmelige hæren sitt høydepunkt. De private fascistiske grupper, Leidangen og Samfundsvernet, ble legalisert og kom inn i Forsvaret. Statspolitiet ble dannet. Ordensvernet hadde nå 80 kompanier, sikkerhetsvaktene 23 kompanier og jernbanevaktene 30 kompanier. "Den hemmelige hæren" utgjorde i alt 27 200 utvalgte menn.

Arbeiderpartiet danner sin andre regjering

Det var i denne situasjon Arbeiderpartiet dannet sin andre regjering i 1935. Å si at Det Norske Arbeiderpartiet kom til makten er et altfor sterkt uttrykk. Makten lå hos de krefter som sto bak "Den hemmelige hæren", i byråkratiet, hos medlemmer av frimurerordenen og hos mer eller mindre usynlige fascistiske pådrivere. Det var disse menn som fortsatt styrte landet.

Når det er sagt melder spørsmålet seg. Hva slags avtale hadde Nygaardsvoldregjeringen med de mektige menn som behersket de hemmelige væpnede styrker, og hvilken rolle spilte frimureriet som utgjorde den største og mest velorganiserte maktgruppe. Hvilket politisk program ble arbeiderpartiet trukket inn i? Arbeiderpartiet erklærte seg den gang å være et revolusjonært parti. Langt senere, i 1945, erklærte statsminister Einar Gerhardsen imidlertid at det var snakk om en langsom revolusjon. Så lenge Einar Gerhardsen levde skjedde intet som tydet på at en revolusjonær endring var i gang.

Det var de unge i arbeiderpartiet som gikk inn for det nye samarbeidet, Trygve Lie, Terje Vold og Oscar Torp, om vi skal dømme etter det som hendte senere. Etter hvert kom Einar Gerhardsen og Haakon Lie med i samarbeidet. Terje Vold gikk så langt at han ble medlem av frimurerlosjen.

Hva foretok Arbeiderpartiets regjeringsmedlemmer seg i denne situasjon? De beholdt "den hemmelige hæren" uten at de tidligere ledere ble skiftet ut. Forsvarsminister Monsen, utvirket at "pålitelighetsprinsippet" ble opphevet. Avvæpningen av verneplikthæren ble opprettholdt. Slagfjærer og tennmekanismer ble fortsatt oppbevart på de utsatte kystfestningene også i tidsrommet 1935 til den 9. april 1940, da tyskerne angrep Norge.

Frimurere var sannsynligvis politisk aktive som lobbyister under dannelsen av Nygaardsvoldregjeringen. De hadde full kontroll over generalstaben og det militære etablissement hvor Arbeiderpartiet ikke hadde innpass.

Frimureriet hadde økt antall norske medlemmer fra 3352 til 10680, i løpet av årene fra 1904 til 1939. Ordenen hadde utvidet sitt kontaktnett betydelig. Det hadde i 1939 kontakt med:

3 britiske storlosjer

30 storlosjer i USA og

60 andre utenlandske storlosjer.

Det var et mektig internasjonalt nettverk arbeiderpartiet nå sto i hemmelig forbindelse med.

Innføringen av omsetningsavgiften. Kriseforliket

Omstendighetene omkring innføringen av omsetningsavgiften forteller oss om maktstrukturen i Norge i 1930-årene.

I mars 1935 dannet Arbeiderpartiet mindretallsregjering med støtte fra Bondepartiet. Det var enighet mellom partiene om å innføre en omsetningsavgift som krevde 1 prosent av alt salg til forbruker. For Bondepartiet var hensikten å skaffe tilveie 17,5 millioner kroner til å løse gjeldskrisen i landbruket. Avgiften var midlertidig og skulle gjelde fra juli 1935 og ett år fremover. For Arbeiderpartiet var omsetningsavgiften et ledd i et den gang ukjent internasjonalt samarbeide. Under debatten i Stortinget den 17. juni 1935 kom det frem vage opplysninger om at 20 land skulle ha vedtatt en liknende avgift. Omsetningsavgiften hadde derfor et annet og mer omfattende formål som ikke kom frem i stortingsdebatten, en internasjonal tilpassing, som Stortinget ikke var fullt orientert om, 13, men som Arbeiderpartiet var trukket inn i allerede i 1933.

Arbeiderbevegelsens talsmenn på Stortinget hadde i første halvdel av mellomkrigstiden gått inn for en direkte progressiv beskatning fordi de anså omsetningsavgiften for å virke sosialt uheldig. Imidlertid var Det Norske Arbeiderpartiet på gli. Men selv etter at avgiften var blitt vedtatt var det ingen glede over vedtaket. Ifølge Arbeiderpartilederen Edvard Bull aksepterte Arbeiderpartiet omsetningsskatten som et uungåelig onde. Nygaardsvold snakket om den som *"så lite smakelig som man overhodet kan få uttrykt det"*.

Norges Kommunistiske Parti gikk sterkest ut mot avgiften og krevde den opphevd straks.

Hvem hadde interesse av denne form for avgift?

Frimureriet var den av de tilstedeværende organisasjoner som hadde den største interesse av å få innført omsetningsavgiften. Den var beskrevet i Sions Visers Protokoller og blitt kjent 35 år før Bondepartiet og Arbeiderpartiet kom til enighet om at den skulle innføres i Norge. Den er nå innført i alle vestlige land. Det ligger en viktig økonomisk plan bak innføringen. Tiltross for at frimureriet er den desidert sterkeste part, er organisasjonen behandlet med den høyeste grad av anonymitet når det gjelder samarbeidet med arbeiderpartiet.

Generalsekretær Hans Holten og prost Nils Trædal fra Bondepartiet drev igjennom forliket sammen med Olav Oksvik fra Arbeiderpartiet. Enigheten ble feiret som om det skulle dreie seg om erkjennelsen av et fellesskap mellom arbeider og bonde som nå var bragt frem i dagen..

Vedtaket om omsetningsavgiften i 1935 er sannsynligvis det første betydningsfulle samarbeidsprosjekt mellom frimureriet og Arbeiderpartiet som kan påvises.

Omsetningsavgiften var på 1 prosent, av salget av varer til forbruker. Den ble i 1940 hevet til 10 prosent, i 1964 til 12 prosent. I 1970 ble den avløst av den mer omfattende merverdiavgiften på 20 prosent av salget. Merverdiavgiften ble satt til 22 prosent i 1994, til 23 prosent i 1995 og til 24 prosent i 2001, og er 25 prosent etter 1. januar 2005.

Det er gjort endringer underveis, således er det blitt merverdiavgift på tjenester, ikke bare som før på varer. Da merverdiavgiften ble innført i 1970 ble det fastsatt en laveste grense for omsetningen for å få trekke fra og få tilbakebetalt inngående merverdiavgift. Den som i år 2005 eller senere selger for mindre enn 50 000 kroner i året får sine utgifter økt med 25 prosent. Dette er ganske sikkert i strid med grundloven. Det dreier seg om særbeskatning av visse grupper næringsdrivende.

Merverdiavgiften er i dag statens mest innbringende avgift. Den beskjedne inntekt på 17,5 millioner kroner i 1935-36 har steget til 114 076 millioner kroner i 1999 og er den største av statens mange inntektskilder.

I OECD landene inndrar avgiften i dag ca. en fjerdedel av de berørte lands produksjonsverdi til de respektive regjeringer. Avgiften representerer en betydelig maktoverføring fra landenes innbyggere til staten.

Kriseforliket i 1935

Arbeiderpartimannen Edvard Bull, skriver om forliket mellom Bondepartiet og Det Norske Arbeiderpartiet i 1935

"Den avtalen som ble sluttet mellom Bondepartiet og Arbeiderpartiet i 1935 står ved innledningen til den lengste regjeringsperioden i norsk parlamentarisk historie. Det er et emne som kan studeres i mange slags perspektiv. Men her vil jeg begrense det sterkt: Jeg vil nøye meg med å prøve først å finne ut av hva som foregikk mellom de ledende politikere i de to impliserte partiene, og dernest å greie ut hvilke tanker de gjorde seg om det forliket de var med på å gjennomføre

Det som skjedde rundt i landet, lar jeg ligge. Vi skal bare huske på at bakgrunnen var slik at omkring tredjeparten av de fagorganiserte gikk arbeidsledige, og at det var holdt 50 000 tvangsauksjoner på bygdene fra 1921 til 1934...

Hvilke muligheter finns det for å få greie på den del av handlingen som ble utspilt i eller bak kulissene?

Partiarkivene er meget dårlig bevart. Bondpartiet tapte alt sitt under krigen, og Arbeiderpartiet tapte mye. Fra Arbeiderpartiets side har jeg allikevel kunnet bruke et par utrykte kilder av stor verdi. Det er protokollen for stortingsgruppen, som riktignok ofte er ufullstendig og uklart ført, men som har så mye større interesse siden sentralstyrets og landsstyrets protokoller er borte. Og så har jeg fått låne en avskrift av Johan Nygaardsvolds dagbok fra 1934 til 1935. Den slutter 28. mars, en uke etterat hans regjering var dannet" ... 14

Vi avbryter Edvard Bulls beretning her for å studere det som allerede er kommet frem. Vi fastslår at de økonomiske vanskeligheter vårt land opplevde i 1920-årene, tvangsauksjoner og ekstremt høy arbeidsledighet var forårsaket av innføringen av den såkalte paripolitikken..

Frimureriet har fått oppfylt sitt krav om innføring av omsetningsavgiften.. Det må ha skjedd ved hjelp av lobbyvirksomhet som er den eneste lovlige måte frimureriet kan påvirke politikere på. Hvordan denne lobbyvirksomhet har foregått, om det er brukt noen form for press, eller om det er inngått en avtale er vi avskåret fra å vite noe om fordi arkivmateriale er blitt borte. Både Arbeiderpartiet og Bondpartiet, har mistet arkivmateriale som kunne belyse det som skjedde i regjeringen i 1935. I Bondepartiet og hos bondepartiets ledere synes arkivmateriale å ha forsvunnet i alle etterfølgende år helt frem til januar 2001.

Brith Ohman, N
Den som (har) ar
arkivmateriale og a
Bondepartiet regist
materiale som stamm
alle typer papirer, b
1948 er partiarkive
sallet står fraværet
Denne samme obs
gjennomgikk arkive
ar materiale fra Tra

Det var innbrudd i
Aftenposten 3. mar
men konsentrerte se
POL-avholdte ma
nettverk.

Senterpartil
fingeravtrykkunder
Senterpartie
Dahle påklaget her
omstendighetene ru
"dette ikke var noe
Journalist I
"Frykter da
gelsen?"

"Det vil jeg helst i
Dahle." 15

Omsetningsav

I Sions Viser Proto
Ethvert kjøp, enh
bli belagt med en
om overdragelsen
, vil bli straffet på
presenter av den
dagen eiendoms
overdragelsen av
inneholder navne

Arne Birnhaugen, Nielsen, skriver i "Bondekamp om Markedsmakt":

Den som (har) arbeidet med og lest grundig gjennom bondebevegelsens arkivmateriale og arkivene etter personer som var aktive i Bondelaget og Senterpartiet registrerer et gjennomgående trekk: Et påfallende fravær av materiale som stammer fra og referer til Trædal og hans arbeide. Dette gjelder alle typer papirer, brev, manus, interne notater innstillinger. For årene 1945 - 1948 er partiarkivene i det hele tatt tynne og mangelfulle, men særlig for 30-årene står fraværet av Trædal materiale i Kontrast til arkivenes øvrige innhold. Denne samme observasjon er gjort av Even Hovdhaugen da han nylig gjennomgikk arkivene etter generalsekretær Hovdhaugen: Et påfallende fravær av materiale fra Trædal og referanser til ham" 16

Det var innbrudd i Senterpartiets kontorer i midten av januar 2001. Ifølge Aftenposten 3. mars, var tyven eller tyvene lite interessert i vanlig tjugods, men konsentrerte seg om Senterpartiets arkiv og da særlig for mappene merket "POL-avholdte møter". Disse inneholdt notater om hemmelige politiske utvekslinger.

Senterpartiledelsen reagerer på at politiet henla saken før resultatet av fingeravtrykkundersøkelsene forelå, og bare to uker etter innbruddet.

Senterpartiets leder Odd Roger Enoksen og generalsekretær Kjell Dale påklaget henleggelsen i brev til Statsadvokaten i Oslo. De påpeker at omstendighetene rundt selve innbruddet og forholdene på åstedet tyder på at "det ikke var noe normalt innbrudd, men heller et politisk innbrudd.."

Journalist Hilde Harbo spør generalsekretær Dahle:

"Frykter du at utenforliggende hensyn har spilt inn i den raske henleggelsen?"

"Det vil jeg helst ikke tro, men dette er så påfallende at man kan jo lure," sier Dahle." 15

Omsetningsavgiften er beskrevet i Sions Vises Protokoller

I Sions Vises Protokoller sier stornesteren i forelesningen den 20. dag

Ethvert kjøp, enhver kvittering over mottatte pengesummer og enhver arv vil bli belagt med en trinnsvis stigende stempelskatt. Den som unnlater å melde fra om overdragelsen av eiendomsretten til gull eller andre verdier på denne måten, vil bli straffet på en særlig måte. Han vil bli pålagt en mulkt som er utregnet i prosent av den summen som er unndratt beskatning, og med renter fra den dagen eiendomshandelen fant sted til forholdet ble oppdaget. For overdragelsen av eiendommer må det bli innført bestemte skjøtebøker som inneholder navnene på den gamle og den nye innehaveren og deres adresser.

Disse bøker må hver uke forelegges for de stedlige skattemyndighetene. Selvfølgelig må attestasjonen av kjøperens navn bare bli forlangt hvis kjøpesummen overstiger en bestemt grense. De vanlige småkjøpene til dekning av hverdagens behov skal bare bli pålagt en omsetningsattest på en viss prosent. Regn ut, mine herrer, hvor mye større inntektene av slike skatter vil bli enn de inntektene de fremmede vil ha.

Avtalen mellom Nygaardsvoldregjeringen og frimureriet

Det er innlysende at det ble inngått en avtale mellom Nygaardsvoldregjeringen og frimureriet i 1935. Omsetningsavgiften er en komplisert og omfattende sak som ikke er utviklet innenfor Arbeiderpartiet, men derimot på internasjonal basis. Omsetningsavgiften og dens avledninger er et verktøy til å beherske og kontrollere næringlivet, et ledd i en økonomisk undertrykkelse som de fleste land er utsatt for.

Det er påfallende at avtalen ikke legges frem, at arkivmateriale begynner å forsvinne både fra Arbeiderpartiets sentrale arkiver og fra Bondepartiets arkiv områder. Det synes som om forbindelsen mellom Arbeiderpartiet og frimureriet som åpenbart er tilstede, skal skjules for enhver pris. Derfor finner vi det mistenkelig at prost Nils Trædal, som har førstehåndshds kjennskap til denne avtalen, hvilke personer som har deltatt i forhandlingene og avtalens ordlyd, ble brutalt slått ned og drept i 1948.

Generalsekretær i Bondepartiet Hans Holten, skriver i sin dagbok

"Med fare for å miste mitt levebrød tilstår jeg herved at jeg ikke begriper hva borgerlig syn og borgerlig politikk er for noe. Jeg spurte engang i vinter en av våre tingmenn, en av de klokeste til og med om han kunde si meg hvad borgerlig politikk var. Han forlot meg i vrede.

Jeg har etter fattig leilighet fulgt med i norsk politikk i minst 25 år. Hele dette tidsrum har jeg hørt denne leksen om borgerlig politikk i motsetning til noe annet. En verdenskrig er raset forbi, riker er ramlet i grus, økonomiske systemer har overlevet sig selv, alt er så å si på flyttefot, bare frasen om det borgerlige syn står der, evig og uforanderlig, som allmakten selv. Det eneste jeg synes å forstå er at dette med borgerlig politikk skal være en slags besvergelsesformular mot arbeiderpartiet. Med fare for å bli brendt som kjetter, frykter jeg for at frasen så langt fra å virke slik snarere der den beste forbundsfelle arbeiderpartiet kan ha".

Kriseforliket ga det
de revolusjonær
samarbeid. Det ga g

Kilder:

- 1 Den Norske
- 2 Fra matrikk
- 3 Nils Ivar A
- 4 *Hemmelige*
- 5 utgitt i 199
- 6 Fredrik Fag
- 7 Forsvarets
- 8 Lars Borge
- 9 Forlag, Osl
- 10 Borge
- 11 Borge
- 12 Borge
- 13 Janusz Pie
- 14 Alfred Smi
- 15 Bjørn Bjør
- 16 Fr. Monse
- 17 Arbeiderpa
- 18 Hans Fred
- 19 Oslo, 1993
- 20 Statskalen
- 21 Tidskrift f
- 22 mellom B
- 23 Hilde Har
- 24 May Brith
- 25 Senterpar
- 26 Oslo 2001

Kriseforliket ga det revolusjonære arbeiderpartiet politisk ryggdekning. Endel av de revolusjonære motsetninger som hindret fremgangen ble erstattet med samarbeid. Det ga gode resultater.

Kilder:

- 1 Den Norske Frimurerordens matrikkel 1884.
- 2 Fra matrikkelen 1904.
- 3 Nils Ivar Agøy, *Militæretaten og "den indre fiende" 1905 til 1940. Hemmelige sikkerhetsstyrker i Norge sett i et skandinavisk perspektiv*, utgitt i 1994.
- 4 Fredrik Fagertun, *Militærmakten og den indre fiende, 1905 – 1940*, Forsvarets Høgskole, Forsvarshistorisk Forskningscenter. Oslo, 1984.
- 5 Lars Borgersrud, *Konspirasjon og Kapitulasjon*, S. 156. Oktober Forlag, Oslo, 2000.
- 6 Borgersrud, side 172.
- 7 Borgersrud side 187.
- 8 Borgersrud side 186.
- 9 Janusz Piekalkiewicz, *Den annen verdenskrig, I bind*, oversatt av Jon-Alfred Smith, Peter Aschenfelt bokklubb Oslo, 1987.
- 10 Bjørn Bjørnsen, *Det utrolige døgn*, side 202.
- 11 Fr. Monsen, *Sannheten om Militærvesenet*. Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes Ungdomsfylking Oslo, 1928.
- 12 Hans Fredrik Dahl, *Vidkun Quisling, bind I, side 110*, Aschehoug, Oslo, 1993.
- 13 Statskalenderen 1904 og Frimurermatrikkelen 1904.
- 14 Tidsskrift for arbeiderbevegelsens historie. Edvard Bull, Kriseforliket mellom Bondepartiet og Det Norske Arbeiderparti i 1935.
- 15 Hilde Harbo, *Aftenposten*, 3. mars 2001,
- 16 May Brith Ohman Nielsen, "Bondekamp om Markedsmakt" *Senterpartiets historie 1920 - 1959*, side 393, Det Norske Samlaget, Oslo 2001.

skattemyndighetene.
bli forlangt hvis
måkjøpene til dekning
skatt på en viss prosent.
skatter vil bli enn de

og frimureriet

gaardsvoldregjeringen
ert og omfattende sak
mot på internasjonal
tøy til å beherske og
kkelse som de fleste

at arkivmateriale
ale arkiver og fra
orbindelsen mellom
l skjules for enhver
Trædal, som har
er som har deltatt i
rept i 1948.

1, skriver i sin

g ikke begriper hva
gang i vinter en av
unde si mig hvad

tikk i minst 25 år.
olitikk i motsetning
i grus, økonomiske
are frasen om det
n selv. Det eneste
al være en slags
å bli brendt som
ere der den beste